

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1919.   Andra kammaren.   Nr 22.

Fredagen den 7 mars.

Kl. 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 28 sistlidna februari och den 1 innevarande mars.

§ 2.

Herr statsrådet *Palmstierna* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 154, angående disponerande av 1918 års avkastning vid statens hästavelsfond;

nr 155, angående understöd från allmänna indragningsstaten till vice kommissionslantmätaren K. V. K. Ekstrands änka och en son;

nr 160, angående höjning av anslaget till kostnader för taxering till skatt å inkomst och förmögenhet;

nr 140, angående anvisande av anslag å tilläggsstat för år 1919 under fjärde huvudtiteln för täckande av under år 1918 uppkomna brister å vissa ordinarie reservationsanslag;

nr 141, angående anslag å tilläggsstat för år 1919 under fjärde huvudtiteln för anskaffande av instrument och inventarier m. m. för garnisonssjukhuset i Stockholm; och

nr 142, angående tillägg till gällande grunder för pensionering av flottans befäl och underbefäl med vederlikar.

Dessa propositioner blevo på begäran bordlagda.

§ 3.

Föredrogos var för sig Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner; och hänvisades därvid

till bankoutskottet propositionen, nr 136, angående pension till förre båtsmännen Lars Johan Salomonsson Löfskog, Carl Andreasson Lundby och Johan August Carlsson Palmqvist; och

till statsutskottet propositionen, nr 151, om anvisande av medel till understöd åt offentliga rättshjälpsanstalter.

Andra kammarens protokoll 1919. Nr 22.

§ 4.

Herr *Anderssons* i Milsmaden *m. fl.* på kammarens bord lig-
gande motion nr 339, som nu föredrogs, remitterades till bevillnings-
utskottet.

Ang. åter-
kallande av en
motion.

Vid föredragning härfpå av herr *Hages* motion nr 340, om av-
slag å Kungl. Maj:ts proposition, nr 117, med förslag till lag om
ändrad lydelse av 1 § och 18 § 11, 43, 55 och 56 punkterna i lagen
om val till riksdagen den 26 maj 1909 m. m. begärdes ordet av

Herr *H a g e*, som yttrade: Det har meddelats mig, att det an-
setts, att en sådan motion som den, jag här väckt, icke kan väckas
i detta sammanhang. För min del anser jag den saken vara ganska
diskutabel, men jag skall trots detta anhålla om kammarens tillstånd
att få återtaga motionen.

Denna anhållan bifölls av kammaren.

§ 5.

Vidare föredrogs, men bordlades åter statsutskottets utlåtande
nr 29, bevillningsutskottets betänkanden nr 14 och 17—19 samt jord-
bruksutskottets utlåtanden nr 25—27.

§ 6.

Herr *Osberg* avlämnade en av honom och herr *Anderson* i
Råstock undertecknad motion, nr 341, i anledning av Kungl. Maj:ts
proposition, nr 116, angående reglering av avlöningsförhållandena
för förste provinsialläkare och provinsialläkare m. m.

Nämnda motion bordlades.

§ 7.

Till bordläggning anmäldes:

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 15, i anledning av väckt motion om ändrad lydelse av 55 §
2 mom. i förordningen angående försäljning av rusdrycker; och
nr 16, i anledning av väckta motioner om ändring i vissa delar
av förordningen angående försäljning av rusdrycker;

andra lagutskottets utlåtande, nr 12, i anledning av väckt mo-
tion om åvägabringande av sådan ändring i gällande beslämmelser
angående jordavsöndring, att särskilt namn och nummer åsättas av-
söndrad lägenhet;

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 28, i anledning av väckta motioner om lönetillägg till viss
personal vid Strömsholms och Flyinge hingstdepåer m. m.; och

nr 29, i anledning av väckt motion om statsbidrag till den av Jordbrukareungdomens förbund bedrivna verksamheten bland landsbygdens ungdom; samt

andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande, nr 2, i anledning av herr Johanssons i Uppmälby motion, nr 33, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående ordensväsendets avskaffande.

§ 8.

Justerades protokollsutdrag.

§ 9.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Månsson</i> i Erlandsro	under 8 dagar fr. o. m. den 8 mars,
» <i>Lindvall</i>	» 5 » » » 8 »
» <i>Nilsson</i> i Tånga	» 8 » » » 7 »
» <i>Pehrsson</i> i Bramstorp	» den 8 mars
» <i>Jeppsson</i>	» 2 dagar fr. o. m. den 10 mars
» <i>Johansson</i> i Uppmälby	» 3 » » » 8 »
» <i>Ljungberg</i>	» 5 » » » 8 »
» <i>Sjöström</i>	» 5 » » » 8 »
» <i>Jönsson</i> i Fridhill	» den 8 mars
» <i>Olsson</i> i Ramsta	» 6 dagar fr. o. m. den 8 mars
» <i>Bökelund</i>	» 7 » » » 9 »
» <i>Tengdahl</i>	» den 8 mars och
» <i>Edbom</i>	» 3 dagar fr. o. m. den 8 mars.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 3.16 e. m.

In fidem
Per Cronvall.

Lördagen den 8 mars.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Upplästes och lades till handlingarna följande till kammaren inkomna protokoll:

Protokoll, hållet vid sammanträde med herr talmannen i riksdagens andra kammare och de kammarens ledamöter, som blivit utsedde att jämte herr talmannen tillsätta kammarens kanslipersonal och vaktbetjäning, den 7 mars 1919.

På därom gjord ansökning entledigades notarien hos kammaren fru Jetta Lundgren från notarietjänsten och förordnades till notarie i hennes ställe e. o. hovrättsnotarien, juris kandidaten G. J. T. Karlgren.

Som ovan

In fidem
Per Cronvall

§ 2.

Enligt därom den 1 innevarande mars fattat beslut företogs nu val av ej mindre tjugufyra valmän för utseende av dels fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, dels ock suppleanter för riksdagens fullmäktige i nämnda bank och kontor, än även sex suppleanter för dessa valmän; och befunnos efter valens slut hava blivit utsedda till

valmän:

- herr *Adelswärd,*
- » *Andersson* i Gävle,
- » *Bogren,*
- » *Borggren,*
- » *Bäcklund,*
- » *Carlsson* i Solberga,
- » *Edbom,*
- » *Eriksson* i Grängesberg,
- » *Fast,*

Herr *Henrikson*,
 » *Jansson* i Edsbäcken,
 » *Jonsson* i Gumboda,
 » *Jönsson* i Fridhill,
 » *Larsson* i Västerås,
 » *Lindman*,
 » *Nilsson* i Kristianstad,
 » *Olsson* i See,
 » *Persson* i Norrköping.
 » *Rune*,
 » *Röing*,
 » *Sommelius*,
 » *Swartling*,
 » *Svensson* i Betingetorp och
 » *Winkler*,

var och en med 117 röster; samt

suppleanter:

herr *Sandberg*,
 » *Sundling*,
 » *Bergström* i Högsön,
 » *Andersson* i Stockholm,
 » *Bäckman* och
 » *Hellberg*,

var och en med 89 röster.

Ordningen mellan suppleanterna bestämdes, sådan den finnes här ovan angiven, genom lottning.

§ 3.

Justerades protokollsutdrag angående de i nästföregående paragraf omförmälda valen.

§ 4.

Herr statsrådet *Thorsson* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition, nr 161, med förslag till lag angående förordnande av rättegångsbiträde åt häktad m. m.

Denna proposition bordlades på begäran.

§ 5.

Föredrogos var för sig Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner; och hänvisades därvid

till jordbruksutskottet propositionen, nr 154, angående disponerande av 1918 års avkastning vid statens hästavelsfond;

till bankoutskottet propositionen, nr 155, angående understöd från allmänna indragningsstaten till vice kommissionslantmätaren K. V. K. Ekstrands änka och en son;

till statsutskottet propositionerna:

nr 160, angående höjning av anslaget till kostnader för taxering till skatt å inkomst och förmögenhet;

nr 140, angående anvisande av anslag å tilläggsstat för år 1919 under fjärde huvudtiteln för täckande av under år 1918 uppkomna brister å vissa ordinarie reservationsanslag; och

nr 141, angående anslag å tilläggsstat för år 1919 under fjärde huvudtiteln för anskaffande av instrument och inventarier m. m. för garnisonssjukhuset i Stockholm; samt

till bankoutskottet propositionen, nr 142, angående tillägg till gällande grunder för pensionering av flottans befäl och underbefäl med vederlikar.

§ 6.

Vidare föredrogs och remitterades till statsutskottet herrar *Osborgs* och *Andersons* i Råstock på kammarens bord liggande motion nr 341.

§ 7.

Härefter föredrogs men bordlades åter bevillningsutskottets betänkanden nr 15 och 16, andra lagutskottets utlåtande nr 12, jordbruksutskottets utlåtanden nr 28 och 29 samt andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande nr 2.

§ 8.

Till avgörande förelåg först bankoutskottets utlåtande, nr 10 A, angående regleringen av utgifterna under riksstatens för år 1920 tionde huvudtitel, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna.

Sedan herr talmannen anmält ärendet till handläggning, begärdes ordet av

Herr *Kristensson*, som yttrade: Herr talman! Jag tillåter mig föreslå, att föredragningen av detta ärende måtte äga rum på så sätt, att ärendet behandlas punktvis och att endast kantrubrikerna uppläsa, för såvitt icke någon ledamot annorlunda yrkar.

Denna hemställan bifölls.

Punkterna 1—3.

Lades till handlingarna.

Punkterna 4 och 5.

Kammaren biföll utskottets i dessa punkter gjorda framställningar.

Punkten 6.

Lades till handlingarna.

Punkten 7.

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 8.

Lades till handlingarna.

Punkterna 9—12.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkterna 13—15.

Lades till handlingarna.

Punkterna 16—20.

Utskottets i nämnda punkter gjorda framställningar blevo av kammaren bifallna.

Punkten 21.

Lades till handlingarna.

Punkterna 22—24.

Kammaren biföll vad utskottet föreslagit

Punkten 25.

Lades till handlingarna.

Punkterna 26—38.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 39.

Lades till handlingarna.

Punkterna 40—51.

Utskottets framställningar biföllos av kammaren.

§ 9.

Å föredragningslistan fanns härefter upptaget bankoutskottets utlåtande, nr 10 B, angående regleringen av utgifterna under tilläggsstatens för år 1919 tionde huvudtitel, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna.

Punkterna 1 och 2.

Lades till handlingarna.

Punkten 3.

Utskottets hemställan biföllos.

Punkterna 4—6.

Lades till handlingarna.

Punkten 7.

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Punkterna 8 och 9.

Lades till handlingarna.

Punkten 10.

Utskottets hemställan biföllos.

Punkterna 11—13.

Lades till handlingarna.

§ 10.

Vid härpå skedd föredragning av bankoutskottets utlåtande, nr 15, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 235 § i lagen om bankrörelse den 22 juni 1911 blev utskottets hemställan av kammaren bifallen.

§ 11.

Ang. rävstammens nedbringande. Föredrogs jordbruksutskottets utlåtande, nr 21, i anledning av väckta motioner angående ändrade författningsbestämmelser, åsyftande rävstammens nedbringande; och yttrade därvid

Herr Olsson i Kollungeröd: Herr talman, mina herrar Då den fråga, vari jag väckt motion, redan är under behandling av en kommitté skulle jag egentligen icke ha begärt ordet, om jag icke föranletts därtill av ett uttryck i utskottsutlåtandet.

Ang. rävs-
stammens
nedbringande.
(Forts.)

Utskottet har nämligen påstått, att jag haft ett yrkande, som icke förekommit i min motion. Jag skulle nämligen såsom medel till motverkande av rävsstammens tillväxt ha föreslagit, dels att räv borde få jagas fritt med hund under åtminstone den tid av året, då all annan jakt vore förbjuden, dels också att trampsax måtte få användas. Jag har i motionen icke sagt, att räven skall få jagas med hund under den tid, då annat vilt är fridlyst, utan jag har på tal om möjligheten att räven skulle få jagas fritt sagt, att det ligger en svaghet däri, att annat vilt kan skjutas under samma jakt, och att så är förhållandet, må ju erkännas. Men det finns i alla fall en tid av året från den 15 februari till den 1 oktober, då all annan jakt är förbjuden och då under annan tid tillåtet vilt vare sig får köpas, säljas eller transporterats. Under denna tid borde åtminstone räv fritt få jagas. Jag har därvid icke sagt, att hund skulle få användas. Jag förstår mycket väl, att om hund då fick användas detta kunde vara till skada för annat vilt. Utskottet har emellertid lagt en ganska stor vikt vid detta uttryck, att hund skulle få användas. Utskottet säger, att vad angår frågan om medgivande, att trampsax må användas till fångande av räv, var denna jämväl föregående år föremål för riksdagens prövning och att det är en kommitté, som har saken om hand, men däremot avstyrker utskottet, att de förslag som jag framlagt må komma under denna kommittés prövning, just på den grund att det skulle vara skadligt att använda hund under denna tid.

Jag skall be att få erinra om att i jaktstadgan av den 21 oktober 1864 heter det i 10 §: »Träffar någon tillfälligtvis, evar det vara må, skadligt rovdjur, då må han det fälla och behålla.» Vidare sägs det i 11 §: »Till skadliga rovdjur räknas björn, varg, lo, järv, räv, mård» o. s. v. Efter denna jaktstadga som tillämpades till den 1 januari 1913, var det således intet hinder att skjuta räv, var den än anträffades, alltså även där jägaren icke hade annan jakträtt. Men denna bestämmelse togs bort i den jaktstadga, som nu gäller från och med den 1 januari 1913. Nu är det ett faktum som icke kan vederläggas, att under den tid, då den gamla jaktstadgan gällde, var det trots att räv fick skjutas, var den än anträffades, mycket bättre om annat vilt, än vad nu är förhållandet. Åtminstone gäller detta Bohuslän, där jag bäst känner till saken. Trots att jägaren fick gå efter räv var som helst, fanns det då mycket mera rapphöns, orre och hare än nu. Till och med mycket framstående jägare hava erkänt, att det är den tilltagande rävsstammen, som i mycket stor utsträckning förstör annat vilt och förorsakar, att det verkligen finns så liten tillgång därpå, som för närvarande är fallet. Alltså anser jag, att om möjligen en som går efter räv skulle skjuta en hare eller en orre, så gör dock räven mycket större skada på annat villebråd, än om någon otillåten jakt skulle förekomma. Jag tror i alla

Ang. räv-
stammens
nedbringande.
(Forts.)

fall, att detta icke behöver bli förhållandet, utan att det vore en stor fördel, om räv finge skjutas var den anträffades. Om man tänker sig, att det finns en lya som en jägare tager reda på men som ligger på otillåten jaktmark, så får han icke skjuta räven där. Nu är det ofta så, att jordägaren icke själv har jakträtten på sin mark utan har den utarrenderad till yrkesjägare. Detta gör, att icke ens jordägaren kan lova jägaren att få skjuta räven på hans område, därför att en annan person har jakträtten.

Om intet göres i denna sak, så uppstår verkligen rent ut sagt en landsplåga genom rävstammens stora utökning. Åtminstone gäller detta de delar av landet som jag bäst känner till. Nu finns det en kommitté, som tillsattes den 4 november 1915. Den blir emellertid icke färdig att framkomma med förslag ens till denna riksdag. Det är ändå ganska märkvärdigt, att det skall behöva taga så lång tid, för att ett förslag skall kunna avgivas i en fråga som icke är större.

Jag får verkligen uttala den förhoppningen, att denna kommitté tar även denna fråga under noggrann omprövning och att det förslag, vartill denna utredning kan föranleda, må så snart som möjligt inkomma till riksdagen.

Jag har i så fall, herr talman, intet särskilt yrkande att göra.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

§ 12.

Härefter föredrogos vart för sig:

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 22, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare bidrag ur jämtländska renbetesfjällens skogsfond till anläggning av en enskild väg inom Offerdals socken av Jämtlands län;

nr 23, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar; och

nr 24, i anledning av väckt motion om tillägg till lagen om enskilda vägar på landet; samt

statsutskottets utlåtande, nr 29, i anledning av Kungl. Maj:ts under sjunde huvudtiteln av statsverkspropositionen och propositionen om tilläggsstat för år 1919 gjorda framställningar angående arvoden åt personal vid valstatistik.

Kammaren biföll vad utskotten i nämnda utlåtanden hemställt.

§ 13.

Om ändring
i förordningen
ang. försälj-
ning av
rusdrycker.

Bevillningsutskottets betänkande, nr 14, i anledning av väckt motion om ändrad lydelse av 17 § 5 mom. i förordningen angående försäljning av rusdrycker föredrogs nu. Därvid yttrade

Herr Moberger: Herr talman! Då det föreliggande utskotts-
betänkandet är föranlett av en motion som undertecknad och herr
Hamrin väckt, så skall jag be att få anföra några få ord.

Anledningen till motionen är den, att det visat sig under förra
året, att ett betydligt antal rusdrycksförsäljningsbolag fått oktroy
utöver det antal som 1918 hade försäljningsrättigheter. Säsom vi på-
pekat i motionen är det icke mindre än 39 sådana nya bolag som fått
oktroy varav i Kristianstads län 12 och i Malmöhus län 22. Vår
motion går ut på att en begränsning av bolagens antal skall vidtagas
i den riktningen, att i varje län endast skall finnas ett bolag på varje
fullt femtiotusental av länets befolkning och dessutom i intet fall
flera bolag, än som hade försäljningsrätt 1918. Om detta antal min-
skades i framtiden så skulle det nya minskade antalet vara maximi-
antal i fortsättningen. Utskottet har icke kunnat biträda motionen
i dess helhet utan ställt sig på samma linje som förra året, då utskot-
tet på grund av en kungl. proposition i ämnet jämte flera motioner
föreslog en begränsning, så att i varje län skulle försäljningsrättig-
heter kunna upplätas åt ett bolag för varje påbörjat femtiotusental
av länets folkmängd; dock skulle det antal bolag som haft rättigheter
under 1918 fortfarande kunna bestå. Bevillningsutskottet intager
således samma ställning i år, som det intog förra året. För min del
måste jag anse, att utskottets förslag icke är tillfredsställande, ehuru
det dock medför en viss förbättring i det nuvarande tillståndet, ity
att bolagens antal inom Skåne skulle komma att inskränkas. Dessa
12 bolag i Kristianstads län och 22 bolag i Malmöhus län skulle en-
ligt utskottets förslag komma att försvinna. Däremot har förslaget
ingen egentlig betydelse för den övriga delen av landet. Man skulle
således kunna kalla detta utskotts förslag för en »lex Skåne», då det
nästan uteslutande har betydelse för Skåne.

Det är naturligtvis av ett visst värde, att bolagens antal där
komma att förminskas och då det icke lär finnas några utsikter, att
kammar- eller riksdagen i sin helhet vill gå längre, än vad utskottet
föreslagit, har jag för min del intet annat yrkande än om bifall till
utskottets hemställan, ehuru jag måste framhålla, att detta blott får
betecknas som ett första steg på vägen mot en nödvändig begräns-
ning av bolagens antal.

Herr Hamrin instämde häruti.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

§ 14.

Herr statsrådet *Petersson* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition,
nr 159, med förslag till dels förordning om ändrad lydelse av 5, 12
och 23 §§ i stadgan om skjutsväsendet den 22 juni 1911, dels förord-
ning med vissa tillfälliga bestämmelser i fråga om skjutsväsendet.

Ifrågavarande proposition bordlades.

*Om ändring
i förordningen
ang. försälj-
ning av
rusdrycker.
(Forts.)*

§ 15.

Om höjning
av stämpel-
avgiften för
spelkort.

Vidare förekom till behandling bevillningsutskottets betänkande, nr 17, i anledning av väckta motioner om höjning av stämpelavgiften för spelkort.

Uti särskilda, till bevillningsutskottet hänvisade, lika lydande motioner, nämligen nr 96 i första kammaren av herr Rosén och nr 238 i andra kammaren av herr Hamrin, hade hemställts, att riksdagen måtte besluta, att spelkort skulle beläggas med en avgift av fem kronor för varje kortlek.

Utskottet hemställde, att riksdagen måtte

1) i anledning av förevarande motioner besluta, att stämpelavgiften för spelkort skulle utgå med en krona för varje kortlek;

2) under förutsättning av bifall till vad under 1) föreslagits, för sin del jämväl besluta, att den höjda stämpelavgiften för spelkort skulle tillämpas redan under innevarande år från dag, som Kungl. Maj:t bestämde; samt

3) i skrivelse till Kungl. Maj:t, med tillkännagivande av sina sålunda fattade beslut, anhålla, att Kungl. Maj:t ville förordna om den beslutade höjningens ikraftträdande vid den tidpunkt under innevarande år, som Kungl. Maj:t kunde finna lämplig.

Vid betänkandet voro emellertid följande reservationer:

av herrar *Ollas A. Ericsson, K. A. Nilson, Rune och Bergman*, vilka ansett, att utskottets hemställan under 1) bort avse en höjning av stämpelavgiften till två kronor för varje kortlek; samt

av herr *Rosén*.

Utskottets hemställan upplästes, varefter ordet begärdes av

Herr *Hamrin*, som yttrade: Utan att närmare ingå på den motivering, som bevillningsutskottet anfört för sin hemställan, anhåller jag att få framställa yrkande om bifall till den vid punkten 1 följande reservationen, gående ut på att stämpelavgiften för spelkort hädanefter skall utgå med 2 kronor per kortlek.

Vidare anförde:

Herr *Bergman*: Som herrarna behagade finna, har också jag anmält mig såsom reservant i denna fråga. I så måtto äro bevillningsutskottets majoritet och reservanterna eniga att något bör göras och göras snart för att i någon mån stävja det kortspelsraseri, som för närvarande griper omkring sig i så oroväckande grad inom olika åldrar och samhällsklasser, och att riksdagen bör visa något tillmötesgående emot motionärerna i detta avseende. Det är förvisso så, att många tusen föräldrar och målsmän med förtvivlan erfar, hur kortspelsraseriet griper omkring sig, särskilt bland de unga, och hur lätt sinnigt dessa handskas med sina sparade och lånta penningar.

Det är på sätt och vis ett nödrop från Sveriges ordningsälskande folk, som återljuder i de motioner, som äro avlämnade vid denna riksdag i kortspelsfrågan.

Nu är jag icke så sangvinisk, att jag tror att vare sig utskottets eller reservanternas förslag kommer att avhjälpa det onda men jag hyser den uppfattningen, att genom att åtkomsten av kortlekar försvåras, skall en minskning av kortspelet åtminstone bland barn och ungdom komma att ske. Jag skulle från denna synpunkt icke ett ögonblick hava tvekat att gå på motionärernas förslag om höjning av stämpelavgiften till 5 kronor. Det bör emellertid beaktas, att stämpelavgiften för spelkort är för närvarande i Danmark 1 krona och i Norge 70 öre, efter vad som meddelats i utskottet. En höjning av stämpelavgiften till 5 kronor hos oss skulle därför inbjuda till smuggling i stor omfattning, samt även locka till användande av ostämplade spelkort. Genom en höjning till 2 kronor skulle ett dylikt utslag icke behöva befaras, och jag ber av denna anledning att få yrka bifall till reservationen.

Herr K ä l l m a n: Herr talman! Utskottet har icke kunnat godkänna det resonemanget, att ett bifall till motionen skulle förhindra kortspel. Oberoende av vilken stämpelavgift som härvidlag åsättes, lär det väl vara mycket svårt att förhindra detta. Det har inom utskottet påvisats, huru jämförelsevis lätt det är att insmuggla spelkort från olika håll framför allt från Danmark, Norge och Finland. Ju högre stämpelavgiften blir, ju större utsikt finns det till att det uppstår en massa »näringsidkare» i gränstrakterna, vilka komma att utslutande ägna sig åt insmuggling till Sverige av spelkort från andra länder. Det är redan av denna anledning tydligt, att ett bifall till motionen ingalunda avhjälper det missförhållande, mot vilket motionärerna riktat sig. Utskottet har i sådant avseende också hänvisat till en inom andra kammaren av herr Olsson i Ramsta väckt motion, som verkligen tager sikte på hela frågan, och kammaren lär väl inom den närmaste tiden få tillfälle att behandla ett utlåtande i anledning av denna motion. Då är tiden inne att överväga, i vad mån man genom lagstiftningsåtgärder kan förhindra kortspelet. Genom en mer eller mindre betydande höjning av stämpelavgiften lär man icke vinna detta mål. Utskottet har stannat vid att förorda en förhöjning av stämpelavgiften å spelkort som ungefär kan anses svara mot penningvärdets fall; det må vara tillräckligt med avseende på den saken.

Då herr Bergman talade om att motionen är att betrakta såsom ett nödrop med hänsyn till den last som tager sig uttryck i ett ganska ohejdat kortspel så vill jag säga att det är möjligt att man kan uppfatta motionen så men den föreslagna åtgärden är icke alls av beskaffenhet att svara emot den betäckning som herr Bergman sålunda åsatt motionen. Jag tror, att bevillningsutskottet stannat vid att föreslå en lämpligt avvägd stämpelavgift och jag vågar ifrågasätta, att kammaren bör bifalla utskottets hemställan. Jag har i dag läst en notis i tidningarna rörande en intervju med en känd man här i Stock-

*Om höjning
av stämpel-
avgiften för
spelkort.*

(Forts.)

Om höjning
av stämpel-
avgiften för
spelkort.
(Forts.)

holm, som förklarar, att om en högre stämpelavgift på spelkort skulle förhindra kortspel, måste självfallet en mycket betydande spritdrycksaccis vara ett verksamt medel mot superiet. Dylikt resonemang är konsekvent.

Jag hemställer om bifall till utskottets förslag.

Herr Hamrin: Herr talman! Jag skall icke alls uppriva någon längre debatt angående denna sak. För min del vill jag säga, att även om man av den kortfattade motiveringen till min motion mycket väl kan utläsa, att jag velat genom motionen komma åt i första rummet själva kortspelsraseriet, så är icke detta min avsikt med motionen i första rummet. När jag beslöt mig för att framlägga denna lilla enkla motion gjorde jag det huvudsakligen för att i någon mån bidra till att öka statens inkomster på ett område, där det syntes mycket väl kunna gå för sig. Jag har i detta sammanhang också påpekat, att i sin mån kan en höjning av stämpelavgiften bidra till stävjandet av det för ungdomen demoraliserande kortspelsraseriet, men som jag förut sade, är min innersta mening med motionen att åstadkomma en höjd statsinkomst under denna rubrik.

Nu har man emot detta velat göra gällande att därest stämpelavgiften bleve så hög, som jag föreslagit, och även om den sattes till det belopp, som reservanterna här ifrågasatt skulle detta locka till smuggling, och man skulle dessutom på olaglig väg få ut kortlekar bland allmänheten. Jag skulle häremot endast vilja framhålla, att jag tror, att den statistik som föreligger hänför sig till en tid då kontrollen vid våra gränstationer icke var så sträng, som den för närvarande är och som den, efter vad jag förmodar, i framtiden kommer att bli. Jag hyser därför den uppfattningen, att även om man satte en betydligt högre stämpelavgift på spelkort än vad både utskotts-majoriteten och reservanterna här föreslå skulle det kunna vara möjligt att upprätthålla densamma utan att den skulle bortelimineras genom smuggling. Och för övrigt måste jag för min del säga, att principen att lagstifta med hänsyn till lagöverträdelser kan jag icke tillmäta så synnerligen stort värde utan då måste man ju se till att man vidtager sådana åtgärder, som upprätthålla gällande lag och förordning och som beivra de överträdelser härutinnan som kunna komma ifråga.

Nu har jag förut blivit uppmärksamgjord på något, som lär ha stått i tidningarna i dag och som herr Källman nyss antydde. Jag vill då bara begagna detta tillfälle för att med detsamma säga ifrån att det råder väl en himmelsvid skillnad mellan förbrukningen av brännvin och användningen av spelkort. Det ena menar jag utgör en sådan last, där den mänskliga naturen finner utvägar på alla möjliga sätt för att komma åt den vara, som den trår efter under det att det andra ju utför användandet av en sak på helt annat sätt, där jag icke för min del vill tro, att åtrån är så stark, att man tillgriper vilka medel som helst och använder huru mycket pengar som helst för att tillfredsställa sina begär och lockelser i det fallet. Haltar någon bild.

så skulle jag vilja säga att denna jämförelse mellan kortlekar och brännvin är missvisande i allra högsta grad.

Jag ber, herr talman, att få vidhålla mitt förut framställda yrkande om bifall till den av herr Ollas Ericsson m. fl. avgivna reservationen.

*Om höjning
av stämpel-
avgiften för
spelkort.
(Forts.)*

Med herr Hamrin förenade sig herrar *Olofsson* och *Olsson* i Rösta.

Herr R ö i n g: Herr talman! Av den ärade motionärens sista yttrande framgår, att huvudavsikten med hans motion har varit — i motsats till vad han framhåller i motiveringen till motionen — att skaffa staten större inkomster genom förhöjning av stämpeln på spelkort. Vore det min övertygelse, att man skulle nå det målet genom bifall till reservationen, skulle jag, herr talman, icke ett ögonblick tveka att giva min röst till förmån för reservationen i fråga. Men min bestämda övertygelse går i rakt motsatt riktning mot herr Hamrins uppfattning. Min övertygelse är i stället den, att om kamrarna skulle bifalla reservationen, så skulle vi icke få se den förhöjda inkomst av stämpelavgiften för spelkort, som man har att vänta, i den händelse utskottets hemställda bifalles. Jag bygger denna min uppfattning på den erfarenhet, som vi ha från den tid, då svenska riksdagen införde en förhöjd stämpelavgift för spelkort. Det ägde rum 1892. Och statistiken visar, att i stället för att man beräknat en tredubbel förhöjning av statsinkomsterna för försäljning av stämpel på spelkort, så nedgick i stället inkomsten från 159,094 kronor år 1892 till 99,683 kronor år 1893, 1894 till 88,369 kronor, 1895 till 92,551 kronor och 1896 till 83,661 kronor. Det var på grund av denna erfarenhet, att en så förhöjd stämpelavgift å spelkort icke föranledde höjda inkomster utan i stället sänkte inkomster — emedan allmänheten dels spelade längre med gamla kort och dels i stor utsträckning från grannländerna insmugglade danska, norska och finska kort — som riksdagen sedermera beslöt sänka stämpeln å spelkort.

Bör man under sådana förhållanden — när man har erfarenheter av hur det verkar att förhöja stämpelavgiften till avsevärt högre belopp än vad den utgår med i de övriga skandinaviska länderna — ånyo vidtaga en sådan åtgärd, som enligt min bestämda uppfattning endast skulle leda till, att riksdagen ånyo om några år efter vunnit erfarenhet nödgades sänka denna stämpelavgift?

I Norge och Danmark äro förhållandena beklagligtvis liknande dem här i Sverige. Spelraseriet har gripit omkring sig i hög grad. Jag hade tillfälle att tillbringa en del av förra sommaren i båda dessa länder, och jag talade med stortingsmän — stortinget är ju som bekant samlat i Kristiania även under sommaren till fram i augusti månad — och hörde efter, om där var någon tanke på att höja stämpeln å spelkort samt om man eventuellt kunde göra det gemensamt i de tre skandinaviska länderna, för att åtminstone taga ett steg i den riktningen att, man därigenom i någon mån hej-

Om höjning
av stämpel-
avgiften för
spelkort.

(Forts.)

dade spelraseriet. Men från Norge hade jag nyligen brev från en av mina vänner i stortinget, däri han meddelade mig, att man där icke hade någon tanke på att höja avgiften utöver de nu utgående 70 öre per spel, och detta antagligen emedan man icke ansåge sig på den vägen kunna komma fram till det mål man önskade. Däremot har frågan varit före i danska riksdagen i fjöl, och först i sistlidne oktober månad gick man så långt som att höja stämpelavgiften till 1 krona.

Kontrollen vid tullstationerna må nu under världskriget ha varit strängare än under normala förhållanden. Ett är dock visst, och det är, att om vi sätta en vida högre stämpelavgift här i Sverige än i Danmark, så har man all anledning att befara en ny period av smuggling av spelkort speciellt över linjen Helsingör—Hälsingborg, där man för en ringa penning lätt reser över från det ena landet till det andra. Mellan dessa två städer upprätthålles ångfärjeförbindelse oavbrutet, och om ens samvete tillåter det, har man där lätt tillfälle att taga över en och annan kortlek, som icke är använd. Det är så enkelt att bara riva bort omslaget till lekarna, eller taga bort ett par kort ur varje lek för att därigenom visa, att leken är använd förut.

När frågan ligger på det sättet, så tror jag icke man når det mål, herr Hamrin vill nå, genom att bifalla reservationen, utan jag anser, att kammaren bör bifalla utskottets hemställan, vartill jag, herr talman, ber att få yrka bifall.

Herr Olofsson: Herr talman! Jag kan för min del icke gå med på den åsikt, herr Röing uttalat här, att man bara av rädsla för smuggling skall väja för att höja denna avgift. Man får väl vidtaga effektiva åtgärder för att hämma en befarad smuggling. Jag skulle kunna till herr Röing rekommendera en utväg, nämligen att sätta samma böter för smuggling av spelkort, som man satt för att bönderna skulle ordentligt deklarerera sin spannmål. Åsätt böter upp till 10,000 kronor eller fängelse, så kanske man på den vägen kan hindra smuggling av spelkort! Jag skulle som sagt till herr Röing vilja rekommendera den vägen. Men att man här skulle väja för att höja avgiften för spelkort, bara därför att man är rädd för insmuggling från andra länder, den åsikten kan jag icke gilla.

Även jag ber därför att få yrka bifall till reservationen.

Härmed var överläggningen slutad. Herr talmannen framställde propositioner först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på bifall till samma hemställan med den ändring däri, som föreslagits i den av herr Ollas A. Ericsson m. fl. avgivna, vid betänkandet fogade reservationen; och förklarade herr talmannen sig anse svaren hava utfallit med övervägande ja för den förra propositionen. Votering begärdes likväl, i anledning varav nu uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som vil, att kammaren bifaller bevillningsutskottets hemställen i utskottets förevarande betänkande nr 17, röstar

*Om höjning
av stämpel-
avgiften för
spelkort.*

Ja;

(Forts.)

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit utskottets berörda hemställen med den ändring däri, som föreslagits i den av herr Ollas A. Ericsson m. fl. vid betänkandet avgivna reservationen.

Omröstningen utföll med 87 ja mot 61 nej; och hade kammaren alltså bifallit utskottets hemställen.

§ 16.

Vidare föredrogs bevillningsutskottets betänkande, nr 18, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående rätt till ränta vid resitution av utskylder m. m.; och biföll kammaren därvid utskottets hemställen.

§ 17.

Härefter förelåg till avgörande bevillningsutskottets betänkande, nr 19, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om särskilda avdrag vid 1919 års taxering till bevillning för inkomst samt till inkomst- och förmögenhetsskatt, dels ock i ämnet väckta motioner.

Ang. förordning om särskilda avdrag vid 1919 års bevillningstaxering.

Genom proposition, nr 96, av den 7 februari 1919, vilken hänvisats till bevillningsutskottet, hade Kungl. Maj:t, under åberopande av bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag föreslagit riksdagen att antaga följande:

Förslag

till förordning om särskilda avdrag vid 1919 års taxering till bevillning för inkomst samt till inkomst- och förmögenhetsskatt.

Häriigenom förordnas som följer:

1 §.

Vid 1919 års taxering till bevillning för inkomst samt till inkomst- och förmögenhetsskatt skall beträffande här i riket mantalskriven svensk medborgare lända till efterrättelse vad här nedan sägs.

2 §.

1 mom. Vid bevillningstaxeringen skall för skattskyldig, som icke taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt för ett belopp av

Andra kammarens protokoll 1919. Nr 22.

Ang. förordning om särskilda avdrag vid 1919 års bevillnings-taxering.

(Forts.)

mera än 3,000 kronor och som har att på grund av försörjningsplikt underhålla ett eller flera barn, som vid 1919 års början icke fyllt 15 år, den i den skattskyldiges mantalsskrivningsort efter avdrag enligt 12 § i gällande bevillningsförordning återstående beskattningsbara inkomst nedsätts, om den skattskyldiges sammanlagda årsinkomst, beräknad i enlighet med 10 § i de vid bevillningsförordningen fogade »Särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen»,

- ej uppgår till 1,500 kronor,
  - med 20 % för ett barn
  - » 30 » » två »
  - » 40 » » tre »
  - » 50 » » fyra eller flera barn,
- uppgår till 1,500 men ej till 2,500 kronor,
  - med 15 % för ett barn
  - » 20 » » två »
  - » 25 » » tre »
  - » 30 » » fyra eller flera barn,
- uppgår till 2,500 men ej till 3,000 kronor,
  - med 5 % för ett barn
  - » 10 » » två eller tre barn
  - » 15 » » fyra eller flera barn.

2 mom. Vid samma taxering må skattskyldig, som icke äger förmögenhet, överstigande 10,000 kronor, och som icke taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt för ett belopp av mera än 3,000 kronor, åtnjuta nedsättning av den i den skattskyldiges mantalsskrivningsort efter avdrag enligt 12 § bevillningsförordningen återstående beskattningsbara inkomst

med högst 30 procent, om den skattskyldiges sammanlagda årsinkomst, beräknad på sätt ovan är sagt, ej uppgår till 1,000 kronor,

med högst 20 procent, om berörda årsinkomst uppgår till 1,000 kronor men ej till 2,000 kronor, och

med högst 10 procent, om samma årsinkomst uppgår till 2,000 kronor men ej till 3,000 kronor.

Beslut om avdrag enligt detta mom. må avse vare sig viss skattskyldig eller viss med hänsyn till årsinkomstens eller försörjningspliktens storlek eller ock till annan på skatteförmågan väsentligt inverkan omständighet bestämd grupp av skattskyldiga.

Ej må den omständighet, att avdrag skett jämlikt 1 mom. utgöra hinder att medgiva avdrag jämväl enligt detta moment.

I fråga om skattskyldig, som på grund av försörjningsplikt underhåller annan, skall sådant avdrag medgivas, därest icke antingen medgivandet skulle obiligt betunga andra skattskyldiga inom kommunen eller taxeringsmyndigheten efter prövning av omständigheterna i varje särskilt fall finner den skattskyldige därav icke vara i behov.

3 §.

1 mom. Den nedsättning i det taxerade beloppet, som enligt 19 § 2 mom. i gällande förordning om inkomst- och förmögenhets-

skatt tillkommer skattskyldig, skall ökas till 300 kronor för varje barn, om det taxerade beloppet ej överstiger 4,000 kronor, och eljest till 200 kronor för varje barn. För barn, som självt åtnjuter inkomst, äger dock skattskyldig att tillgodonjuta dylikt avdrag, allenast om och i den mån barnets inkomst understiger beloppet av den för barnet ifrågakommande nedsättning.

2 mom. Vid taxeringen till inkomst- och förmögenhetsskatt skall, utöver vad enligt mom. 1 härovan samt eljest enligt bestämmelserna i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt kan vara medgivet, såsom skattefritt avdragas, om det taxerade beloppet ej överstiger 3,000 kronor, ett belopp av 400 kronor, och om det taxerade beloppet överstiger 3,000 kronor men ej uppgår till 6,000 kronor, ett belopp av 200 kronor.

4 §.

Är fråga om äkta makar, skall i tillämpliga delar gälla vad beträffande makars taxering stadgas i bevillningsförordningen och förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt.

5 §.

Över prövningsnämnds beslut i fråga om tillämpningen av 2 § 2 mom. må klagan icke föras.

6 §.

Har avdrag enligt denna förordning medgivits, åligger det taxeringsnämnden att införa uppgift därom i inkomstlängdens kolumn för anteckningar med angivande jämväl av avdragens särskilda belopp; och skall, då fråga är om avdrag enligt 2 §, i kolumnen för antagen beskattningsbar inkomst upptagas det efter sådant avdrag återstående belopp.

7 §.

Till ledning för uträknandet av de särskilda avdragen utfärdar Kungl. Maj:t erforderliga tabeller.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

Till utskottet hade jämväl överlämnats nedannämnda fyra i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen:

nr 149 i första kammaren av herr *Rooth*, som hemställt, att riksdagen måtte besluta, dels att mom. 2 i § 2 av den föreslagna förordningen skulle utgå, dels ock att nedsättningen i inkomstskatten enligt § 3 skulle vara fakultativ;

nr 332 i andra kammaren av herr *Karlsson* i Vätö, vilken

Ang. förordning om särskilda avdrag vid 1919 års bevillnings-taxering.

(Forts.)

föreslagit, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i propositionen, att 2 § finge följande lydelse:

2 §.

1 mom. Vid bevillningstaxeringen skall för skattskyldig, som icke taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt för ett belopp av mera än 3,700 kronor och — — — taxeringen, ej uppgår till 1,500 kronor, — — — 15 procent för fyra eller flera barn,

uppgår till 3,000 men ej till 3,700 kronor

med 5 procent för två barn

» 10 » » tre eller flera barn.

2 mom. Vid samma taxering må — — — mera än 3,700 kronor, åtnjuta — — — men ej till 3,000 kronor, med högst 10 procent, om samma inkomst uppgår till 3,000 men ej till 3,700 kronor.

Beslut om — — — vara i behov;

nr 333 likaledes i andra kammaren, däri herrar *Brännström* och *Nilsson* i Antnäs yrkat, att riksdagen måtte med anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition besluta, att där omförmälda skattelättnader skulle vara fakultativa eller beroende av taxeringsmyndigheternas prövning i varje särskilt fall, och att i förordningen om de särskilda avdragen för år 1919 bestämmelser härom skulle inflyta; samt

nr 147 i första kammaren av herr *K. J. Ekman*, som hemställt, att riksdagen ville besluta, att till de av Kungl. Maj:ts föreslagna bestämmelserna om särskilda avdrag vid 1919 års taxering måtte fogas ett stadgande av innehåll, att sålunda medgivet avdrag icke skulle föranleda till minskning av de prästerskapet enligt gällande löne regleringsresolutioner tillförsäkrade löneförmåner och sålunda icke finge vid utdebitering av prästlön tagas i beräkning.

Utskottet hemställde,

1) att riksdagen måtte, med förklarande, att Kungl. Maj:ts förevarande proposition icke kunnat oförändrad bifallas, antaga det av Kungl. Maj:ts framlagda förslaget till förordning om särskilda avdrag vid 1919 års taxering till bevillning för inkomst samt till inkomst- och förmögenhetsskatt med den ändring, att 2 § 2 mom. skulle erhålla följande lydelse:

2 mom. Vid samma taxering må skattskyldig, som icke taxeras till inkomst och förmögenhetsskatt för ett belopp av mera än 3,000 kronor, åtnjuta nedsättning — — — icke vara i behov;

2) att förenämnda motioner

a) av herr Rooth,

b) av herr Karlsson i Vätö, samt

c) av herrar *Brännström* och *Nilsson* i Antnäs,

mätte anses besvarade med vad utskottet under 1) hemställt; samt

3) att herr K. J. Ekmans ovanberörda motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Ang. förordning om särskilda avdrag vid 1919 års bevillningstaxering.
(Forts.)

Reservation hade dock avgivits av herrar *Ollas A. Ericsson*, *K. A. Nilson*, *Boman*, *Jonsson* i Hökhult, *Olsson* i Kullenbergstorp och *Neess*, vilka yrkat, att 2 § i den av Kungl. Maj:t föreslagna förordningen skulle erhålla följande lydelse:

2 §.

1 mom. Vid bevillningstaxeringen må för skattskyldig, som icke taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt för ett belopp av mera än 3,000 kronor och som har att på grund av försörjningsplikt underhålla ett eller flera barn, som vid 1919 års början icke fyllt 15 år, den i den skattskyldiges mantalsskrivningsort efter avdrag enligt 12 § i gällande bevillningsförordning återstående beskattningsbara inkomst nedsättas, om den skattskyldiges sammanlagda årsinkomst, beräknad i enlighet med 10 § i de vid bevillningsförordningen fogade »Särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen»,

ej uppgår till 1,500 kronor,	
med högst 20 % för ett barn,	
» » 30 » » två »	
» » 40 » » tre »	
» » 50 » » fyra eller flera barn,	
uppgår till 1,500 men ej till 2,500 kronor,	
med högst 15 % för ett barn	
» » 20 » » två »	
» » 25 » » tre »	
» » 30 » » fyra eller flera barn.	
uppgår till 2,500 men ej till 3,000 kronor,	
med högst 5 % för ett barn	
» » 10 » » två eller tre barn	
» » 15 » » fyra eller flera barn.	

2 mom. Vid samma taxering må skattskyldig, som icke taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt för ett belopp av mera än 3,000 kronor, åtnjuta nedsättning av den i den skattskyldiges mantalsskrivningsort efter avdrag enligt 12 § bevillningsförordningen återstående beskattningsbara inkomst

med högst 30 procent, om den skattskyldiges sammanlagda årsinkomst, beräknad på sätt ovan är sagt, ej uppgår till 1,000 kronor,

med högst 20 procent, om berörda årsinkomst uppgår till 1,000 kronor men ej till 2,000 kronor, och

med högst 10 procent, om samma årsinkomst uppgår till 2,000 kronor men ej till 3,000 kronor.

Beslut om avdrag enligt detta mom. må avse vare sig viss skattskyldig eller viss med hänsyn till årsinkomstens eller försörj-

Ang. förordning om särskilda avdrag vid 1919 års bevillnings-taxering.

(Forts.)

ningspliktens storlek eller ock till annan på skatteförmågan väsentligt inverkan omständighet bestämd grupp av skattskyldiga.

Ej må den omständighet, att avdrag skett jämlikt 1 mom. utgöra hinder att medgiva avdrag jämväl enligt detta moment.

3 mom. Avdrag enligt 1 mom. samt, i fråga om skattskyldig, som på grund av försörjningsplikt underhåller annan, avdrag enligt 2 mom. skola medgivas, därest icke taxeringsmyndigheten efter prövning av omständigheterna i varje särskilt fall finner den skattskyldige därav icke vara i behov.

Sedan utskottets hemställan föredragits anförde

Herr Olsson i Kullenbergstorp: Herr talman, mina herrar! Vid detta utskottsbetänkande ha sex av bevillningsutskottets ledamöter avgivit en reservation, och som jag är en av reservanterna, skall jag be att något få taga kammarens uppmärksamhet i anspråk.

Den fråga, i vilken vi ha skilt oss från utskottsmajoriteten, ligger huvudsakligast på det planet, huruvida det skattskyldig medgivna avdraget för barn skall göras obligatoriskt under alla förhållanden, eller om det skall i viss mån göras fakultativt. Jag har ställt mig på den ståndpunkten, att när det gäller ett nödläge, så bör behovsprincipen mera komma till heders än under normala förhållanden, vare sig man i grund och botten tycker om denna behovsprincip eller icke. Men det har också syntts mig, som om det skulle vara fullt logiskt, att när man använder den principen, den också skall användas med urskillning. Och det synes mig icke vara minsta tvivel om, att taxeringsmyndigheterna ha bättre möjlighet att kunna individuellt tillämpa denna behovsprincip med urskillning, än om man får en författning, som säger, att precis så och så skall det gå till från Ystad till Haparanda. Följaktligen skiljer jag mig redan i den principiella delen här från utskottet.

Nu har utskottet för att stärka sin position särskilt framhållit de i propositionen intagna stickproven från många kommuner och dessa stickprov visa, att man har tillämpat den fakultativa tillåtelsen, som man hade att göra avdrag för barn vid beskattning, så synnerligen ojämnt och olika. Ja, det vill jag visst icke bestrida, utan att så varit fallet, och jag tror t. o. m., att i tämligen likartade fall ha nog ojämheter förekommit i kommunerna. Skälet eller åtminstone en viss förklaringsgrund, varför man gått så att säga ojämnt fram här, ligger nog till en del däri, att det var någonting nytt, någonting oprövat; och allt nytt behöver ju taga en smula tid. Ett annat förhållande var också det att man själv just i den där fakultativa bestämmelsen hade pekat på, att taxeringsmyndigheterna skulle taga hänsyn till, huruvida det var ställt med skatteförhållandena i kommunen och om det skulle svårt betynga andra, ifall de gjorde dessa avdrag. Det var naturligtvis att motverka sitt eget ändamål, när man införde den bestämmelsen som nära nog den första att taga sikte på. Jag är nämligen av den mening, att det får icke vara beroende på om kommunens övriga medlemmar något tyngre be-

skattas, huruvida den enskilde, som befinner sig i ett nödläge, skall hava avdrag, utan det bör vara beroende på den enskildes ställning i och för sig, d. v. s. om han verkligen behöver avdraget. På så sätt har jag också velat ha det i den förändrade redigeringen av bestämmelserna, som reservationen innehåller och som jag var den förste att påyrka inom utskottet.

Man kan icke komma ifrån, att om man skall taga det obligatoriska tillvägagångssättet, som utskottet här har förordnat, när det gäller första momentet i 2 § i denna förordning, så uppstå synnerligen egendomliga förhållanden, särskilt beträffande jordbrukarna. Är det en jordbrukare, som har ett jordbruk, som icke är större än att det faller inom gränsen, så att avdrag skulle kunna göras, så kan han icke även om han har nog så mycken skuld, få avdrag under några förhållanden. Men är det en annan jordbrukare, som också har ett litet jordbruk, men som t. ex. har utlånat pengar och har ränteinkomst därav eller eljes har inkomst vid sidan av jordbruket, så skall han ha avdrag, om det nämligen finnes barn inom familjen. Man kan icke komma ifrån, att det verkar synnerligen ojämnt, om det skall kopplas från allt fakultativt och taxeringsmyndigheterna icke skola kunna göra någonting i det fallet och rätta till saken. Nå, vad svar gav man mig då på min invändning? Jo, sade man, den där som hade skuld kommer icke själv bättre från det med herrarnas förslag. Nej, tacka för det. Men det blir då icke den förskräckliga orättfärdigheten, att den som har ränteinkomst skall få avdrag. Man skall nämligen också tänka en liten smula på, huru bestämmelserna verka för den ene medborgaren gentemot den andre. Det är det man helt och hållet förbisett här, så snart det gäller jordbruks- eller annan fastighet.

Så vill jag också — om det är några av herrarna som ha propositionen här — fästa uppmärksamheten på den tabell, som är intagen på sidan 36. Där finns angivet, huru dessa avdrag skulle verka eller rättare sagt huru mycket som skulle bli beskattat, sedan man gjort avdragen. Se vi på denna tabell — synnerligast på den yttersta kolumnen, där det gäller personer med fyra eller flera barn — så måste vi säga, att det är ingen vacker tabell. Tag t. ex. den näst sista inkomstklassen, personer med 2,900—3,000 kronors inkomst. Är det en dyr kommun, så försäkrar jag, att den inkomsttagare, som har 2,900 kr., har det lika bra ställt som den, som har 3,000 kr. Ty hela skillnaden stryker med just på grund av dessa bestämmelser i de kommuner, som ha mycket hög skatt. Och i de kommuner, som ha normal skatt, 6 eller 7 kronor per bevillningskrona, stryker hälften med. Och dock säger man, att man skall under inga omständigheter justera till det utan taga det blint, ty det är högsta rättvisa. Jag har icke kunnat följa med på den punkten, icke alls med hänsyn till att jordbrukarna skola kunna krypa undan, ty jag hyllar den åsikten, att jordbrukare skola betala som andra, vad rätt och skäligt är.

Jämför man reservationen och det förslag, som är intaget i början av detta betänkande, så finner man den skillnaden, att när

Ang. förordning om särskilda avdrag vid 1919 års bevillnings-taxering. (Forts.)

Ang. förordning om särskilda avdrag vid 1919 års bevillnings-taxering.

(Forts.)

det gäller andra momentet, föreslår utskottet följande lydelse: »I fråga om skattskyldig, som på grund av försörjningsplikt underhåller annan, skall sådant avdrag medgivas, därest icke antingen medgivandet skulle obilligt betunga andra skattskyldiga inom kommunen eller taxeringsmyndigheten efter prövning av omständigheterna i varje särskilt fall finner den skattskyldige därav icke vara i behov.»

Då säga vi reservanter så här:

»3 mom. Avdrag enligt 1 mom. samt. i fråga om skattskyldig, som på grund av försörjningsplikt underhåller annan, avdrag enligt 2 mom. skola medgivas, därest icke taxeringsmyndigheten efter prövning av omständigheterna i varje särskilt fall finner den skattskyldige därav icke vara i behov.»

Jag trotsar att någon, när det gäller att rätta till ett tillfälligt nödläge, kan göra en befogad anmärkning emot oss, när vi säga, att denna formulering borde kunna duga. Det bör väl förefinnas ett behov, innan man ingriper och gör denna nedättnings, och det blir endast genom att begagna sig av unlanflykter eller advokatyr, som man kan motivera, att så snart en viss inkomst icke föreligger, skall man ha obetingad rätt till avdrag och sådant avdrag äga rum. Det blir icke verklig rättfärdighet. Jag får säga rent ut: jag kan icke dela den åsikten, utan jag tror, att när man skriver så tydligt och klart, att man, när tillämpningen skall ske, icke får taga hänsyn till kommunens skatteförhållanden utan endast till den skattskyldiges behov av skattelindring, det då också skall medgivas avdrag. Man kan då icke förebrå oss, att vi på något sätt velat bereda något kryphål för att kunna gå hårt åt den skattskyldige.

Det är också en sak, som jag icke kan underlåta att i detta sammanhang beröra något litet. Den ligger icke riktigt på detta plan, men den går igen indirekt i så mycket. Nu hava vi ju i vårt land ställt det så, att det är medborgaren i gemen, som är den allena bestämmande, det är antalet, som bestämmer. Evad det gäller fattig eller rik, har han lika mycket att säga till om i kommunen. Då är det underligt, att när vi reservanter ställa oss på den ståndpunkten, att folket självt må kunna styra och ställa en liten smula för sig i detta avseende, så kommer nu utskottet och säger: nej, det duger icke, ty då går det galet, vi skola hava en obligatorisk bestämmelse. Jag tror icke det är lyckligt, jag tror icke det ena är i stil med det andra, det får jag säga rent ut. Jag tror verkligen bättre om folket i de breda lagren. Det är icke heller en alldeles primitiv demokrati här. Man skall åtminstone välja en funktionär, nämligen taxeringsnämnden. Jag tror nu, att det icke skall vara så svårt att lära folket att kunna sköta om detta, och kan icke folket sköta dessa småsaker, kan man icke avgöra det så att man tror, att det blir riktigt, att man gör det rättfärdigt, ja, då ser det sannerligen mörkt ut i det stora hela. Jag är fullt och fast övertygad om, att man på denna punkt kan mycket lätt låta folket hava ett bestämmande ord med i laget, och för övrigt, den som känner sig eller tror sig vara orättvist behandlad kan klaga, den rätten står honom ändock alltid öppen. Över huvud taget får jag lov att säga,

att man behöver verkligen mera använda sig av folket nedifrån till dylik samverkan, ty skola taxeringsnämnderna endast hava att addera och subtrahera och skriva in siffror i taxeringslängderna, så kommer det hela att verka som en död mekanism. Jag tror sannerligen icke, att det blir någon lycklig utveckling, ty efter allt att döma kommer det att bli stora belopp, som få plockas fram i skattevåg av folket, och då behövs säkert det personliga omdömet där nedifrån, om det skall gå lyckligt att taga ut dem på detta sätt.

Herr talman, i anledning av vad jag nu i allra största kort-het yttrat — ty det är en viktig principfråga vi här hava att göra med — skall jag be att få yrka att utskottets hemställan måtte bifallas med den ändring i avseende å lydelsen av 2 §, som föreslagits i den av herr Ollas A. Ericsson m. fl. avgivna reservation.

Herr Karlsson i Vätö: Herr talman! Då den motion, jag väckt i detta ärende, blivit avstyrkt av utskottet, skall jag be att få säga några ord.

I min motion har jag yrkat, att skattskyldig med inkomst intill 3,700 kronor skall äga rätt att få avdrag i likhet med vad Kungl. Maj:t föreslagit i propositionen nr 96. Jag har gått ut därifrån, att vid 1916 års taxering en inkomsttagare med en inkomst upp till 2,400 kronor erhöll 30 % avdrag på denna inkomst vid taxeringen. Sedan dess har penningvärdet fallit, så att numera en inkomst på 3,700 kronor eller kanske något mera är icke mera värd än en sådan inkomst. Jag har föreslagit i min motion, att en sådan inkomsttagare över 3,000 kronor skulle erhålla 5 % avdrag för två barn och 10 % avdrag för tre barn och däröver samt ett fakultativt avdrag av 10 %. Med anledning av vad herr Olsson i Kullenbergs-torp yttrade angående jordbrukarnas skattskyldighet, skall jag be att få draga fram exempel på, hur det verkar i landskommuner, där det finns hälften jordbrukare och hälften industriarbetare. I sådana kommuner har jordbruket under alla förhållanden icke större belopp att skatta för än motsvarande 6 % av taxeringsvärdet, och vare sig man har ena året en inkomst på 1,000 kronor eller ett annat år 5,000 kronor i inkomst på jordbruket, blir icke skatten större, utan går ut efter den beräknade inkomsten. Däremot har under den tid som gått, penningelönerna för arbetarna och mindre löntagare höjts på grund av kristiden, men reallönen är lägre än före 1914. För dessa arbetare och inkomsttagare har kommunalskatten höjts, i samma mån som penningelönen stigit, i det att för varje hundra kronor tillkommit en bevillningskrona. Det gör, att, om t. ex. en arbetare med en inkomst på 2,200 kronor fått sin lön höjd med 50 %, så är han uppe i över 3,000 kronor. Han erhöll 1916 på 2,200 kronors inkomst 30 % avdrag men nu har hans lön stigit med 1,000 kronor, han har alltså fått 10 bevillningskronor ytterligare samt tillkommer de 30 % avdrag han hade rätt till 1916 på en inkomst å 2,200 kronor. Det gör, att hans kommunalskatt kommer att ökas i ett för allt med 123 kronor, om man beräknar att kommunalskatten utgår med 7 kronor per bevillningskrona. En sådan inkomsttagare har icke den bärkraft.

Ang. förordning om års-skilda avdrag vid 1919 års bevillnings-taxering.
(Forts.)

Ang. förordning om särskilda avdrag vid 1919 års bevillnings-taxering.

(Fortsa.)

som han hade 1914, men ändå har hans kommunalskatt ökats så pass mycket. Det är av den anledningen jag föreslagit, att man skulle höja det avdrag, som här är föreslaget, till att omfatta inkomster upp till 3,700 kronor. Utskottet har i sin motivering sagt, att min motion är beaktansvärd, men att det på grund av att de statistiska beräkningarna icke omfattar ett sådant gränstal, icke kan gå med på bifall till min motion. Jag tror dock, på grund av vad som förut yttrats, att bevillningskronorna ökats i kommunerna, sedan de beräkningar gjordes, som föreligga i Kungl. Maj:ts proposition — de utfördes på grundval av 1917 års taxering, och sedan dess hava bevillningskronorna ökats i kommunerna — så att det icke skulle bliva någon kommunal revolution i beskattningsavseende, om man bifaller min motion.

Vad sedan beträffar det, att reservanterna vända sig emot att avdraget skulle göras obligatoriskt, får jag säga, att jag aldrig kan följa dem på den vägen, ty det har visat sig ute i landsbygden genom den utredning, som företagits, att taxeringsnämndernas ordförande i en del fall ej följt de förordningar, som beslutats, utan att det t. o. m., som jag vet, förekommit fall, där man aldrig haft framme förordningen någon gång, när det varit fråga om taxering efter den här skalan.

På grund av att arbetarnas klagooål över de nuvarande skatteförhållandena äro så befogade, ber jag, herr talman, att få yrka, att utskottets hemställan måtte bifallas med den ändring i avseende å lydelsen av 2 §, som föreslagits i min motion.

Herr K ä l l m a n: Den ärade reservanten herr Olsson i Kullenbergstorp har framhållit, att vid ett särskilt nödläge är behovsprincipen erforderlig framför den obligatoriska, i detta fall alltså framför den obligatoriska avdragsrätten. Jag vill säga, att för min del har jag de föregående åren nödgats gå med på den fakultativa principen med hänsyn till att vi icke hava vetat, vart det skulle leda med avseende på förskjutningarna i kommunalskatten om avdraget tillämpats obligatoriskt. Vid denna riksdag äro vi i det avseendet i lyckligare läge än vid närmast föregående. De siffror, som vi under föregående riksdagar hava haft att gå till beträffande kommunalskatten, hava funnits i en utredning, verkställd 1906 av bevillningsutskottet beträffande huru ett visst höjt bevillningsfritt avdrag skulle verka. Då man icke haft något annat material att bygga på än det av mig nu åberopade från 1906, har det varit alldeles uteslutet, att jag för min del kunnat gå med på obligatoriskt avdrag med hänsyn till verkningarna i våra kommuner. Vid den proposition, som vi nu behandla, nr 96, är emellertid bilagd en utredning som visar verkningarna av de här föreslagna avdragen tillämpade på 1917 års taxering och jag tror, att de ledamöter av kammaren, som hava läst igenom propositionen, i likhet med mig skola hava kommit till den uppfattningen, att verkningarna av ett obligatoriskt avdrag visst icke äro så fruktansvärda, att man därför borde vägra att bifalla propositionen. Tvärtom vill jag påstå, att den förskjutning, som kommer i

fråga, i regel är mycket måttlig och icke innebär något annat än en utjämning av skattebördan, som är synnerligen befogad. Herr Olsson i Kullenbergstorp vidhöll emellertid den fakultativa principens företräden. Jag måste säga, att det kan han göra ute-lutande rent teoretiskt. Om herr Olsson i Kullenbergstorp tager någon hänsyn till de upplysningar, som lämnas i propositionen kan han icke vidhålla den principen ur praktisk synpunkt, det är alldeles uteslutet av den anledningen nämligen, att taxeringsmyndigheterna icke hava tillämpat den fakultativa principen på det sätt, som riksdagen önskat. Jag skall tillåta mig att citera några rader av vad utskottet i det avseendet framhåller på sid. 7 i sitt betänkande. Där sammanfattas nämligen i korta drag, huru man ute i kommunerna bland taxeringsnämnderna har tillmötesgått riksdagens önskingar med avseende på avdraget, då det var fakultativt. Man säger där: »Ehuru taxeringsmyndigheterna både 1917 och 1918 genom av Kungl. Maj:t på riksdagens anhållan utsända cirkulärskrivelser underrättats om statsmakternas allvarliga syfte, att författningen om särskilda avdrag skulle komma till så vidsträckt användning, som de skattskyldigas behov påkallade och omständigheterna i övrigt medgäve, hava dessa myndigheter icke handhaft sin ifrågavarande befogenhet så, att de särskilda avdragen tillämpats i den omfattning och med den jämnhet, som det hade varit önskvärt. I stor utsträckning synes man hava gjort tillämpningen i en eller annan form generell, vare sig så att alla, som formellt kunnat inrymmas under författningens bestämmelser, utan individuell prövning tilldelats avdrag, eller så att avdrag beviljats vissa grupper av skattskyldiga med generell uteslutande av andra grupper. Likaså hava taxeringsmyndigheterna på många håll gått så till väga, att de utan avdragsbeloppens avvägande efter behovet i det särskilda fallet i alla förekommande fall beviljat högsta möjliga avdrag.»

När riksdagen nu två år å rad genom alldeles speciella åtgärder har bringat till taxeringsmyndigheternas kännedom sin önskan att förordningen skulle tillämpas så vidsträckt som möjligt och det ändå icke lett till åsyftat resultat, och då vi nu hava en utredning om de verkningar, som ett obligatoriskt avdrag medför i förskjutningen av kommunalskattebördan, tycker jag det är omöjligt att längre vidhålla kravet på att dessa avdrag skola ske efter fakultativ princip. Jag kan för min del icke gå med på det. Går man till att undersöka verkningarna av ett bifall till propositionen, så vill jag hänvisa herrarna till sid. 41 i propositionen, och jag tror, att de siffror, som där angivas, visst icke äro avskräckande med hänsyn till den förskjutning, som kommer att äga rum i den kommunala skattebördan. Och då är att märka, att de siffrorna uppstå endast för det fall att man för det första har medgivit avdrag enligt mom. 1 i 2 §, således obligatoriskt, och för det andra medgivit avdrag enligt mom. 2 i samma paragraf. sålunda tillämpat även den fakultativa principen.

Nu har herr Olsson i Kullenbergstorp anfört som ett skäl, att med tillämpning av den obligatoriska principen uppstå ojämnheter, bl. a. därigenom att en jordbrukare, som uteslutande skattar för en

Ang förordning om särskilda avdrag vid 1919 års beviljningstaxering.

Forts.

Ang. förord-
ning om sär-
skilda avdrag
vid 1919 års
beviljnings-
taxering.
(Forts.)

beräknad inkomst av sitt jordbruk, men kanske har detsamma i hög grad skuldsatt, icke får avdrag, därför att inkomst av fastighet bland de slag av inkomst för vilka avdrag medgives icke är medtagen. Så är det en annan jordbrukare, som har sitt jordbruk men vid sidan av detta även inkomst av t. ex. kapital. Han kan få avdrag för vissa procent av kapitalinkomsten. Ja, sådana fall kunna verkligen inträffa, men de äro utan tvivel mycket enstaka förekommande och sålunda praktiskt taget utan betydelse, när det gäller att bedöma den föreliggande frågan.

Den paragraf, som innebär en verklig förmån för jordbrukarna, om vi nu skola tala om dem i detta sammanhang, det är tredje paragrafen, som handlar om avdrag jämlikt inkomst- och förmögenhets-skatteförordningen. Där kanske kunde vara befogat att i överensstämmelse med herr Olssons mening vidtaga vissa förändringar för att åstadkomma största möjliga rättvisa, men man har icke gjort det, och jag har i varje fall icke påyrkat det.

Ett av de förnämsta skälen varför herr Olsson i Kullenbergstorp ville tillämpa den fakultativa principen var det, att vid 1918 års urtima riksdag åstadkoms en lösning av rösträttsfrågan, så att vi numera hava demokrati i den kommunala förvaltningen. Ja, men herr Olsson förbiser en omständighet, som är alldeles avgörande, när det gäller den här frågan. Det är för det första det, att de här avdragen ha avseende endast på innevarande års taxering, till vilken taxeringsnämnderna i hela Sveriges rike äro valda efter den fyrtiogradiga rösträttsskalan. Följaktligen förfaller hela detta mycket vidlyftiga moment i herr Olssons anförande beträffande denna sak — det förfaller på den omständigheten, att våra taxeringsmyndigheter i år äro valda efter den fyrtiogradiga skalan. Vet vidare herr Olsson, att man på sina håll vid utseendet av årets taxeringsnämnder mycket ivrigt strävat efter att helt utesluta arbetarrepresentanterna? Jag tror således, att vad herr Olsson härvidlag anført som skäl för tillämpandet av den fakultativa principen i själva verket är ett mycket starkt skäl för tillämpandet av den obligatoriska principen.

Jag skall med detta lämna herr Olsson i Kullenbergstorp. Jag tror, att de skäl han anført icke äro av någon större betydelse. Men — det är sant — jag borde här behandla även en annan detalj. Herr Olsson har nämligen ifrågasatt, att den förändring, som av reservanterna föreslås beträffande andra paragrafen, andra momentet, sista stycket i Kungl. Maj:ts förslag, skulle innebära en förbättring till förmån för de skattskyldiga, som till äventyrs skulle vara i behov av avdrag. Men så vitt jag förstår att läsa, är detta icke fallet. Reservanterna vilja utesluta den sakliga grund, på vilken prövningen i det särskilda fallet skall äga rum, huruvida den skattskyldige *icke* är i behov av skattelindring. Man vill utesluta denna grund, och då återstår endast taxeringsnämndens rena godtycke. Jag använder icke ordet »godtycke» i dålig bemärkelse. Men det faktum står kvar att om man utesluter denna sakliga grund, skulle det innebära, att då återstår, som sagt, ingenting annat än taxeringsmyndighetens rent

subjektiva omdöme i varje särskilt fall. Och detta styrker visst icke herr Olssons uppfattning på sätt, han velat göra gällande.

Beträffande herr Karlssons i Vätö motion vill jag säga, att lika litet som det utan utredning föregående är varit möjligt att gå det obligatoriska avdragets väg, lika litet är det nu möjligt att överskrida det gränstalet på 3 000 kronor, som Kungl. Maj:t föreslagit. Vi äga nämligen en utredning om, hur det verkar att använda gränstalet 3,000, men veta icke alls, vart det skulle bära i väg, om man höjde siffran till 3,700. Det har icke inom utskottet saknats sympati för herr Karlssons i Vätö motion. De synpunkter, han anfört ha varit mycket befogade, men det har av de skäl, jag nu andragit, varit omöjligt att gå med på hans förslag.

Med stöd av utskottets ganska vidlyftiga motivering och även med hänsyn till vad jag nu anfört ber jag, herr talman, få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Brännström: Herr talman! Då såväl Kungl. Maj:t som bevillningsutskottet i år frångått den princip, som varit rådande under de närmast föregående åren vid tillämpningen av förordningen om särskilda avdrag vid bevillingstaxeringen och taxeringen till inkomst- och förmögenhetsskatt, så har man motiverat sin förändrade ståndpunkt med den utredning, som Kungl. Maj:t igångsatt under sistförflutna år, och vilken utredning finnes intagen i den kungl. propositionen.

Jag kan icke finna, att denna utredning ger vid handen, att man behöver övergiva den fakultativa principen. Man måste medge, att den fakultativa principen kan smidigare anpassa sig efter de olika förhållanden, som råda i vårt land och som även kunna råda inom olika taxeringsdistrikt. Jag finner sålunda ett stöd, och ett kraftigt stöd, för att denna uppfattning är riktig däri, att under de föregående åren, då likväl, såsom den föregående talaren framhöll, taxeringsnämnderna i varje fall varit valda efter den fyrtiogradiga skalan, har det dock visat sig, att taxeringsnämndernas åtgärder härutinnan icke överklagats i någon avsevärdare mån. Enligt uppgift i den utredning, som är bilagd den kungl. propositionen, hava överklaganden för år 1918 endast skett i 227 fall, från en ytterst ringa del alltså av de säkerligen hundratusentals personer, som varit berörda av skattelindringarna i fråga. Jag anser det således vara ganska obefogat att påstå, att därför att taxeringsnämnderna valts efter den gamla rösträttsgrunden det skulle hava skett någon mannmån vid tillämpningen. Detta bevisas väl till fullo därav, att icke överklaganden förekommit i större utsträckning.

Den ifrågavarande förordningen är väl ändå att betrakta som en kristidsåtgärd och är väl icke avsedd att bliva en permanent lindring i skattskyldigheten. Under sådana förhållanden tycker jag, att den fakultativa principen lika väl kunde tillämpas beträffande denna kristidsåtgärd som beträffande en hel del andra i liknande syfte — jag tänker närmast på anslaget till lindrande av de mindre bemedlades levnadsvillkor — vilka givits den mest vidsträckta fa-

Ang. förordning om särskilda avdrag vid 1919 års bevillningstaxering.
Forts.

Ang. förordning om särskilda avdrag vid 1919 års beviljnings-taxering.
(Forts.)

kultativa tillämpning. Jag menar nu icke, att någon viss grupp av skattskyldiga behöver undantagas från rätten att erhålla denna skattelindring. Men jag anser, att taxeringsnämnderna äro fullt kapabla att bedöma och pröva, om verkligt behov av skattelindring föreligger, och jag anser det obligatoriska avdraget vara ett band på taxeringsnämnderna och många gånger ett hinder för dem att kunna på grund av kända förhållanden på heder och samvete fastställa taxeringen så, att den blir i möjligaste mån jämlik och rättvis.

Jag tror också, att det många gånger till och med skulle kunna uppstå svårigheter i taxeringsarbetet vid tillämpningen av den obligatoriska principen. Jag tänker då på sådana, som icke deklarerar sin inkomst. Jag skall säga er, mina herrar, att det finnes taxeringsdistrikt, där kanske icke femtio procent av de skattskyldiga lämna uppgift om sin inkomst trots upprepade anmaningar. Det är visserligen sant, att taxeringsmyndigheten i sådant fall har fria händer och icke är bunden av någon annan hänsyn än den allmänna grundsatsen att tillse, att taxeringen blir i möjligaste mån rättvis. Men det måste då vara motbjudande för taxeringsnämnden att först precisera inkomstsiffran och sedan frånräkna ett obligatoriskt avdrag.

Jag skall icke uppehålla kammarens tid längre, utan då reservationerna i den reservation, som är fogad till utskottets betänkande, givit form åt den mening, som även jag här motionsvis tillsammans med en medmotionär velat ha fram, tillåter jag mig, herr talman, yrka bifall till reservationen.

Herr Nilsson i Kristianstad: Herr talman, mina herrar! De avdrag, som här ifrågasättas så väl i den kungl. propositionen som i utskottets förslag, äro ju av den beskaffenhet, att man icke kan säga annat än att de fylla ett synnerligen stort och känt behov.

Redan vid 1917 års riksdag var jag för min del jämte en annan ledamot av kammaren reservant i denna fråga i så måtto, att vi redan då ansågo, att man för vissa inkomsttagare borde tillämpa den obligatoriska avdragsprincipen. Denna ansågs ju då emellertid omöjlig att genomföra på grund av att man riskerade, att kommunernas ekonomiska förhållanden skulle kastas över ända, ifall den obligatoriska avdragsrätten infördes. Den utredning, som verkställdes under föregående år, visar ju, att, även med tillämpande av den obligatoriska avdragsrätten i fråga om barn, denna rätt till avdrag långt ifrån innebär några som helst vådor för kommunerna. Tvärtom innebär den endast, att man får mera jämlikhet i tillämpningen av skattebestämmelserna.

Det system, som hittills varit gällande — med fakultativa avdrag — har, som också utredningen visar, verkat mycket ojämnt. Olägenheten med dessa avdrag har i främsta rummet legat däri, att taxeringsmyndigheterna tillämpat bestämmelserna mycket olika. Om man studerar den tabell, som är intagen i den kungl. proposi-

tionen, så ser man där, att i en viss socken icke beviljats avdrag till mer än en enda person, medan i socken därintill beviljats avdrag för 100 personer. Och detta är fall, där vederbörande samhällen dock varit av ungefär samma beskaffenhet. Jag skulle kunna anföra ett par fall i Malmöhus län för att visa, att så varit förhållandet. När man således vet, att denna ojämnhet i tillämpningen varit så stor och åstadkommit en massa obehag, icke minst för taxeringsmyndigheterna själva på sina håll, så är det klart, att dessa anse det vara önskvärt att få några fastare bestämmelser, någon fastare grund att stå på.

Kammarens ledamöter torde observera, att de obligatoriska avdragen inskränka sig till rätt till avdrag för barn. En person, som har en inkomst understigande 3,000 kronor och förutom sig själv har ett eller flera barn att försörja, kan erhålla avdrag upp till 50 procent av den skatt, han blir påförd, ifall han befinner sig i lägsta inkomstklassen. Däremot kommer i paragrafens 2 mom., där det gäller den som icke har barn att försörja, ingen som helst obligatorisk tillämpning till stånd; där gäller det endast den fakultativa. Jag tror, att var och en som känner till, hur levnadsförhållandena gestalta sig, måste erkänna, när det gäller en person med exempelvis 1,500 kronors årsinkomst och som har 3 eller 4 barn att försörja, det berättigade, det rättfärdiga i att en sådan person får avdrag på 40—50 procent av den kommunalskatt han har att betala. När man måste erkänna det rättfärdiga i rätten till sådant avdrag för barnrik familjeförsörjare, så är det också riktigt, att riksdagen sätter in detta i författningen, i vilken det då säges, *när* detta skall tillämpas, och då bör man icke överlåta åt dessa valda taxeringsmyndigheter att efter sitt omdöme bevilja avdrag eller fullt beskatta.

Herr Olsson i Kullenbergstorp har ställt sig på den fakultativa principens ståndpunkt. Han nämnde i sitt anförande i början av debatten bland annat, att det skulle kunna tänkas, att en jordbrukare, som hade stor skuld på sin egendom, icke kom i åtnjutande av sådan avdragsrätt, därför att jordbrukare, som uteslutande lever av jordbruk och således har jordbruk som huvudnäring, kommer icke i fråga i detta första moment. Det kan ju tyckas, att det i sådana fall föreligger en obillighet. Men om man läser 3 § i författningen, som handlar om statsskatten, tror jag, att man skall finna en avsevärd kompenstation för den skuldsatte jordbrukaren, nämligen uti den minskning, som i kronoskatten förskommer. Det gäller att komma ihåg, att enligt förslagets 3 § varje skattskyldig, som deklarerat för inkomst eller är upptagen till inkomst, som ålägger honom skyldighet att betala kronoskatt, alltså person med minst 800 kronors inkomst, har för det första ett avdrag på 400 kronor — alla sådana hava 400 kronors avdrag. Har han barn att försörja, har han dessutom 300 kronors avdrag för varje barn, därest — såsom i detta exempel är fallet — hans inkomst understiger 4,000 kronor. Denna avdragsrätt, denna fullständiga befrielse i vissa fall från betalande av inkomstskatt till staten, tillfaller jord-

Ang. förordning om särskilda avdrag vid 1919 års beviljningstaxering.

(Forts.)

Ang. förordning om särskilda avdrag vid 1919 års bevillnings-taxering.

(Forts.)

brukaren likaväl som löntagaren, och med kännedom om taxeringsförhållandena i vårt vidsträckta land, torde det nog gå därhän, att lantbrukare av den medelstora typen, som exempelvis har 3 barn att försörja, blir i det närmaste fri från skatt till staten. Han får först 400 kronor fria och för barnen får han därtill, om han skattar för en inkomst av sammanlagt 1,500 kronor, ytterligare 900 kronor fria. Med en inkomst av 1,500 kronor och 3 barn kommer han att till staten betala skatt endast för 200 kronors inkomst. Därmed kommer enligt mitt förmenande även jordbrukaren att få åtnjuta en fördel, vilken avsevärt uppväger, att man icke i 1 § kunnat obligatoriskt befria jordbrukaren från bevilling.

Riksdagen torde också lägga märke till en annan sak. Om vi här skulle följa reservanterna, vad innebär det? Jo, det innebär, att den avdragsrätt, som förut är beviljad, nu skulle med bifall till reservanternas förslag komma att i fråga om storleken något inskränkas. Enligt föregående års författningar kunde en person, som hade 5 eller flera barn att försörja, av taxeringsnämnden beviljas avdrag ända upp till 90 procent av den skatt han skulle erlagga till kommunen. Enligt det nuvarande förslaget skall man på grund av den obligatoriska tillämpningen av avdragsrätten icke komma högre än till 80 procent. Det vill säga, en person med många barn, som i fjol fick 90 procents avdrag i sin kommunala skattebörda, skulle med bifall till den här föreslagna författningen med fakultativ tillämpning komma i det läget, att han av taxeringsnämnden i år under samma villkor som i fjol icke beviljas högre avdrag än 80 procent av den sammanlagda kommunalskatten. Jag menar, att detta skulle på sina håll, där man tillämpar författningen i stor utsträckning, betyda en försämring mot föregående år, och ingen kan väl påstå, att levnadsvillkoren nu äro bättre för inkomstagarna än förut.

Enbart ur denna synpunkt kan det vara skäl nog att yrka bifall till den kungl. propositionen, och jag tror, att ändå flera skäl skulle kunna anföras för ett bifall.

Ett slut på den ojämna tillämpningen av författningen, ett erkännande av det rättmätiga i, att den som har ett eller flera barn att försörja, skall erhålla en lindring, ej bara efter taxeringsnämndens omprövning utan på grund av en laglig rätt och laglig föreskrift — jag tycker det skulle verka långt mer tilltalande än att det göres beroende på taxeringsnämnden, om sådant avdrag beviljas eller icke. Ur dessa synpunkter, ur rättfärdighetssynpunkt, kort och gott, kan man säga, hemställer jag därför om bifall till utskottets förslag.

Herr Jönsson i Hökhult: Herr talman! Jag kunde ju ha låtit mig nöja med att instämma med den ärade talare, som först hade ordet i denna fråga, men jag skall i alla fall be att få säga några få ord.

I fråga om avdragsrätten stå vi ju på samma ståndpunkt både utskottsmajoriteten och reservanterna. Frågan gäller här huvud-

sakligast: obligatorisk avdragsrätt eller fakultativ? För min del är jag av den mening, att den fakultativa avdragsrätten är den, som bör tillämpas. Åtminstone bör detta ske i de kommuner jag närmast känner till. Nu har här av åtskilliga talare framhållits, att den fakultativa avdragsrätten icke tillämpats så, som borde ha skett. Så långt jag känner och åtminstone beträffande den ort, vars förhållanden jag närmast är inne i, har jag icke hört någon anmärkning göras mot taxeringskommitténs görande och låtande i detta fall. Jag tror, att det lämpligaste och rätta sättet är att överlämna denna avdragsrätt åt taxeringskommittéerna och låta dem bestämma om avdragen. Det är ju de, som bäst känna till förhållandena i sin kommun, och skulle de enligt utskottets förslag gå med på den obligatoriska avdragsrätten, så torde i åtskilliga fall hända, att det skulle bli ojämnheter i de olika kommunerna. Personer med lika hög inkomst och med lika många barn att uppfostra skulle ju få samma avdragsrätt, men förhållandena kunna te sig ganska olika i de olika familjerna, och därför tror jag, att det är lämpligt, såsom reservanternas föreslagit, nämligen fakultativ tillämpning i taxeringskommittéerna, emedan — jag säger det återigen — de bäst känna och kunna bedöma frågan. Jag tror, att vi böra hava så mycket förtroende till våra taxeringskommittéer, att vi kunna överlåta denna fråga åt dem, och jag tror att de skola handla opartiskt. Det är ju givet, att det för taxeringsmyndigheterna vore en fördel, och för dem bleve lättare att utföra taxeringsarbetet och att de i många fall skulle känna sig mera belåtna, om den obligatoriska avdragsrätten skulle tillämpas, men jag vet också, att det är åtskilliga taxeringskommittéer som hava en annan syn på tingen, och de anse, att det är bättre, att de få denna fråga lagd i sin hand och att de få tillämpa den allt eftersom de se omständigheterna kräva.

Jag skall endast med dessa ord be att få yrka bifall till reservationen.

Herr Holmström: Herr talman, mina herrar! Inom utskottet har jag biträtt den uppfattning, som vill ha bestämmelser om obligatoriska avdrag. Den höjning, som under de senare åren gjort sig gällande ifråga om löner liksom också ifråga om andra inkomster, har gjort, att en hel del mindre inkomsttagare, förut ligande under 1800-kronorsgränsen, genom dessa höjningar komma över denna gräns, varigenom de gå förlustiga det bevillningsfria avdrag, som stadgas i § 12 bevillningsförordningen. Dessa lönehöjningar har emellertid icke givit vederbörande ökad köpkraft, enär en person, som nu har 2,500 kronor i lön, för denna summa icke får mer valuta än han fick för 1,500 kronor för tre eller fyra år sedan. Om man utgår ifrån, att sådana inkomsttagare skulle hava samma avdragsrätt som förut, så skulle under dyrtiden 1200-kronorsgränsen och 1800-kronorsgränsen automatiskt hava höjts, och de bevillningsfria avdragen skulle därjämte hava höjts i för-

Andra kammarens protokoll 1919. Nr 22.

Ang. förordning om särskilda avdrag vid 1919 års bevillningstaxering.
(Forts.)

Ang. förordning om särskilda avdrag vid 1919 års bevillningstaxering
(Forts.)

hållande därtill. Nu har så icke kunnat ske. Man har i stället gått en annan väg och stadgat särskilda avdragsbestämmelser samt låtit taxeringsnämnderna i varje särskilt fall pröva, huruvida och i vad mån de skolat tillämpas. Tillämpningen har blivit synnerligen ojämn. Därom har man erfarenhet ute i kommunerna. Tvenne kommuner gränsa exempelvis intill varandra, de hava samma skatt per bevillningskrona. I den ena kommunen har taxeringsnämnden tillämpat avdragsbestämmelserna och givit det stora flertalet avdragsberättigade avdrag. I den andra kommunen har man icke haft denna tillämpning. Det är då givet, att när tvenne personer från de båda kommunerna mötas och tala om vad de betala i skatt och komma under fund med, att den ene, fast han har deklarerat för samma inkomst som den andre, har att betala i skatt endast hälften så mycket som den andre, man icke kan riktigt förstå denna beskattning, som lägger så olika bördor på samma beskattningsförmåga.

När taxeringsmyndigheterna år 1919 skola sammanträda, hava de erfarenhet om, att skatten per bevillningskrona stigit rätt avsevärt. Jag undrar, om det då inte blir så, att många taxeringsnämnder ifall reservanternas förslag skulle bifallas komma att resonera på det viset: vi kunna inte gå med på dessa avdrag, då kommer bevillningskronornas antal att ytterligare ökas. Jag tror, att det då i många fall skall bli en orättvisa mot dessa människor, som egentligen skulle hava rätt att få avdrag, enligt § 12 i bevillningsförordningen, enär de endast på sätt och vis kunna sägas hava fått höjda löner. Ty i realiteten hava de, som jag nyss sade, icke fått någon löneförhöjning.

Jag ser sålunda saken så, att om vi inte skola försämla denna avdragsrätt jämförd med förra årets, äro vi nödgade att gå med på utskottets förslag, till vilket jag, herr talman, ber att få yrka bifall.

Herr O l s s o n i Kullenbergstorp: Herr talman! Jag skall blott be att få replikera i ett par punkter beträffande vad några ärade utskottsledamöter som talat för utskottets förslag yttrat.

Jag kan då konstatera a't de givit sig in på en bevisföring som jag tycker är tämligen överflödig därest den skall riktas mot mig. Ty jag har aldrig sagt, att avdrag icke borde göras för barn. Ett sådant generellt uttalande har jag icke haft, det tror jag måste inses av utskottets medlemmar. Men då man säger, att detta stadgande blir ojämnt i tillämpningen, så angav jag i mitt förra anförande, skälen till varför jag trodde, att så hade blivit fallet. Nu skall jag icke upprepa detta. Men det är ju så, som utskottet säger och som utskottets ordförande sade sig vara övertygad om, att den kommunala skattebördan icke kommer att så avsevärt förskjutast genom detta. Det tror jag också, och jag tror, att jag givit bättre uttryck för detta än utskottets ordförande själv gjorde. Jag vill stryka den där bestämmelsen, att man skall taga hänsyn till kommunens skatteförhållanden, när det gäller den här lättnaden och jag tycker, att det då är

malplacerat att rikta sig mot mig, då jag icke alls vill ha denna bestämmelse. Det är herr ordföranden, som vill ha denna bestämmelse. När det gäller det andra momentet och sålunda var vad han yttrade riktat mot hans eget anförande.

Så yttrade utskottets ordförande, att jag skulle mera sett på frågans rent principiella sida. Förlåt, jag ser frågan praktiskt, under det att han ser den principiellt, ty han säger så här: så och så skall det nödvändigtvis vara med denna sak, så och så skall den ovillkorligen ordnas, o. s. v.. Detta är att se saken principiellt. Jag för min del vill bedöma den såsom en praktisk man. Jag erkänner nu så gärna, att, om man så att säga ser på klumpsummorna för kommunerna, då är det bättre att förfara så som han föreslagit; men tänker man som sig bör mest på individerna, så blir detta icke tillfredsställande, utan det blir betydligt bättre enligt mitt förslag.

Det omnämndes särskilt och underströks vad som rörde jordbrukarna och deras förhållanden. Ja, men förhållandet blir detsamma med andra fastighetsägare. Vi kunna tänka på dem också en smula. En fattig husägande änka, som har barn får icke avdrag, men en annan, som har utlånta penningar och som har inkomster på den vägen och därför icke behöver arbeta så synnerligen mycket, får, om han har några barn, rätt till obligatoriskt avdrag. Det är tvunget, att han skall ha det, och lika tvunget är, att änkan icke skall ha det. Det kan man icke komma ifrån.

Nu säger utskottets ordförande, att detta endast inträffar i enstaka fall. Nej förlåt, med det obligatoriska avdraget inträffar detta icke i enstaka fall utan i *alla* dylika fall; det kan man icke komma ifrån, att så är det.

När det vidare säges, att vi reservanter icke skulle ha gått så långt som de, som talat för utskottets förslag så undras mig, om det verkligen förhåller sig så när det gäller de verkligen behövande, dem som behöva avdrag. Vi stryka i det andra momentet vad som säges därom, att man får taga hänsyn till kommunens finanser i detta fall, som ju herrarna vilja, att man skall göra, och så tillfoga vi ett nytt moment, och med detta tillagda moment torde det hända, att vårt förslag är mera gynnsamt för dem som behöva avdrag ty vi eliminera bort den kommunala hänsynen i de båda första och andra momenten. Det har däremot icke utskottets majoritet gjort utan den säger, att så snart man kommer till andra momentet skall man taga hänsyn till de kommunala skatteförhållandena, och då är det givet, att om man fastställt ett obligatoriskt avdrag i det första momentet, så få vi intet vidare i det andra momentet. Så vilja icke vi se saken. Vi anse, att de, som icke behöva detta avdrag, icke skola få det, och jag tror att detta är en sats, som vi kunna hålla oss vid och som duger att tillämpa både på arbetare och vilken annan person som helst i detta land.

Nu har den ärade ordföranden mot vad jag anförut yttrat, att de personer som nu skulle få med dessa taxeringar att göra ej voro valda efter den allmänna och lika rösträtten. Låt oss icke leka kurra gömma! Det är väl icke meningen, att denna bestämmelse skall to-

Ang. förordning om närskilda avdrag vid 1919 års beviljningstaxering.

(Forts.)

Ang. förordning om särskilda avdrag vid 1919 års bevillningstaxering.

(Forts.)

talt strykas till nästa år med hänsyn till sina principer. Jag tror, att när man vidtager en sådan förändring som denna, så måste den komma att lämna några spår efter sig. Har man en gång slagit fast, att det skall vara obligatoriska barnavdrag, då lära vi väl få ha sådana under rätt många år och då lär det väl vara så att till nästa år förrätta vi val av taxeringsnämnder efter den metod, som här skisserats upp. Jag kan icke komma ifrån att det verkar som misstroende mot folket, när man säger till dem: ni får icke det minsta personligen deltaga utan endast skriva in summorna, det är det enda, ni ha att göra. Och jag tror därför, att vårt förslag är lika demokratiskt som åtminstone utskottsmajoritetens.

Ja, jag har härmed replikerat på det mesta, som från motsidan sarts och som haft någon bärande kraft, tycker jag, mot oss. Men jag vill ännu en gång uttryckligen säga, att kan man icke godkänna vad vi skrivit i det av oss tillagda tredje momentet i syfte att detta skulle verka fördelaktigt för sådana personer, man velat hjälpa, då kan man icke göra mera och då medgiver jag, att man måste tro, att ingenting hjälper huru man än skriver, utan då få väl tvångshistorier tillgripas, som gälla icke endast i dag utan även allt framöent.

Herr K ä l l m a n: Herr talman! Herr Olsson i Kullenbergstorp vidhöll, att det obligatoriska avdraget var orättvist i många fall. En fastighetsägare t. ex. som är skuldbelastad eller som sitter med många barn, kan, på grund av att endast inkomst av kapital och arbete bliva föremål för avdrag, icke få något sådant. Jag har i mitt förra anförande medgivit, att det kan förekomma enstaka synnerligen obilliga fall av det slag, som herr Olsson i Kullenbergstorp nämnde. Men det gäller för all skattelagstiftning, att det är omöjligt att träffa varje individ precis med hänsyn till hans eller hennes skatteförmåga. Det kan förekomma även med den allra bästa skattelagstiftning, att den i det enskilda fallet verkar orättvist; det är alldeles ofrånkomligt. Men om vi skilja mellan jordbruksfastighet och annan fastighet med hänsyn till 3 § i författningsförslaget, så kunna vi icke komma ifrån, att annan fastighet haft mindre inkomster under kristiden; i städerna och andra motsvarande samhällen med hänsyn till hyreslagens verkningar och i en del landskommuner därför att man icke ansett sig kunna höja hyrorna i samma utsträckning som inkomsterna ökats av jordbrukets drift. Därför bli också en del jordbrukare särskilt gynnade.

Herr Olsson i Kullenbergstorp vidhöll också, att reservationen går lika långt i tillmötesgående mot de fattiga skattedragarna, när det gäller de verkligt behövande, som utskottets förslag. Jag har förut hänvisat till den utredning, som är bilagd den kungl. propositionen. Den visar, huru ojämn tillämpningen är. Det kan icke vara på det sättet, att i en mängd av de kommuner, som äro upptagna som stickprov i den kungl. propositionen, det icke skulle finnas behövande. Naturligtvis finnas sådana, som äro i starkt behov av lindring i sin skattskyldighet, men taxeringsmyndigheterna ha icke medgivit någon

sådan. Det är den egentliga anledningen till att man nu måste gå på principen obligatoriska avdrag.

Herr Olsson i Kullenbergstorp ville försöka förklara sitt tal om demokratiens maktutövning vid detta tillfälle. Han yttrade, att det är uppenbart, att denna förordning får konsekvenser och att vi få räkna med bestående förhållanden för framtiden i detta avseende. Men detta är verkligen icke aktuellt nu. Nu behandla vi förordningen om särskilda avdrag vid 1919 års taxering och den skall tillämpas under december månad 1918 för landskommunernas vidkommande och för städernas före den 15 januari 1919 valda taxeringsnämnder, och jag vidhåller, att dessa äro valda enligt den 40-gradiga skalan. Herr Olsson måste naturligtvis medge att så är fallet.

En liten sak till, eftersom herr Olsson fortfarande trodde, att dessa nämnder allra bäst skulle kunna utöva denna befogenhet efter den fakultativa principen. Jag tror att det icke är olämpligt att nämna att vi i bevillningsutskottet ha en suppleant, som varit ordförande i ett antal taxeringsdistrikt, och han förklarade, att han för sin del önskade det obligatoriska avdraget med hänsyn till att det är en så svår sak för taxeringsnämnderna att träffa ett avgörande i de enskilda fallen och taxeringsnämnderna bliva föremål för en oerhört stark kritik på vilket sätt de än utöva denna sin befogenhet. Han hemställde därför att, med hänsyn till detta förhållande, utskottet måtte till tyrka Kungl. Maj:ts förslag. Nu har det visst invänts, tror jag, att i yttranden, bilagda den kungl. propositionen, åtskilliga taxeringsnämndsordförande och kronoombud avstyrkt det obligatoriska avdraget. Jag kan icke se, om herr Bökelund för närvarande är inne i kammaren. Jag vill emellertid säga, att herr Bökelund, som också tillhör bevillningsutskottet, förklarat, att om han tillfrågats och den utredning, som nu finnes i den kungl. propositionen, hade varit tillgänglig, så hade han obetingat svarat ja på frågan, om lämpligheten av att tillämpa obligatoriska avdrag. Men då han, liksom övriga kronans ombud, blev tillfrågad utan vidare och icke hade något annat att hålla sig till än de 1906 års siffror, varom jag förut erinrat, vågade han icke tillstyrka obligatoriska avdrag med hänsyn till dessas eventuella verkningar. Nu tillstyrkte han det obetingat, sedan han fått taga del av utredningarna.

Jag tror, att om vi lägga tillsammans allt, så komma vi nog till det resultat, att det är bäst att bifalla Kungl. Maj:ts förslag, och jag ber alltså, herr talman, att fortfarande få yrka bifall till detsamma.

Herr Nilsson i Kristianstad: Herr talman! Endast några ord för att konstatera, att den demokratiska uppfattning, som herr Olsson i Kullenbergstorp framför, är bra egendomlig. Han ansåg det vara bättre och mera demokratiskt att överlåta åt taxeringsmyndigheterna att bestämma, om avdrag skall ske, än att bara göra dem till skrivmaskiner, som endast ha att skriva och iakttaga författningen enligt riksdagens beslut. Jag tror för min del, att en demokratisk uppfattning av denna beskaffenhet kommer att gå ut på att

Ang. förordning om särskilda avdrag vid 1919 års bevillningstaxering.
(Forts.)

Any. förordning om särskilda avdrag vid 1919 års bevillnings-taxering.
(Korts.)

införa en sådan ordning i riket, att där t. ex. jordbrukarnas riksförbund har majoritet, där skulle man välja taxeringsnämnder, som icke skulle medgiva avdrag, och i kommunen bredvid där kanske arbetarna hade majoritet skulle man välja en taxeringsnämnd, som beslöt att göra dylika avdrag. Jag menar, att en så olkartad tillämpning av förordningen kan åtminstone jag för min del icke finna demokratisk. Det riktiga är väl att man så långt möjligt är genom förtätningsbestämmelser beslutar, huru tillämpningen skall ske. En sådan ordning kan med större skäl kallas demokratisk än den godtyckliga ordning, som herr Olsson i Kullenbergstorp vid sidan av författningen företrätt.

Herr Olsson i Kullenbergstorp: Herr talman! Blott ett par ord! Jag trodde verkligen icke, att jag gent emot utskottets ärade ordförande ännu en gång skulle behöva markera den enligt min åsikt synnerligen stora skillnad, som här förefinnes. I författningen från i fjol hade införts, att det här taxeringsfolket skulle ta hänsyn till kommunernas finanser. Nu vill jag stryka detta, och det är också struket i reservationen. Det får icke stå här. Men herr ordföranden vill själv ha det infört i *andra* momentet.

Nå om nu det var det bästa man kunde peka på, då undras mig, om det i själva verket är så märkvärdigt, om ojämnheter uppstått. Ty det torde väl ändå vara ett faktum, att stora ojämnheter i fråga om skattetryckets storlek finnes i de olika kommunerna och därmed tror jag mig i någon mån hava besvarat herr Nilsson i Kristianstad.

Beträffande det där demokratiska vill jag säga en gång för alla, att jag tycker bättre om demokrati i handling än bara i ord.

Herr Jonsson i Hökhult: Ja, så vitt jag har mig bekant från den ort jag närmast känner till, ha taxeringsmyndigheterna vare sig de bestått av riksförbundare, bondeförbundare, allmänna valmansförbundare, liberaler eller socialister utan hänsyn till parti, tillämpat denna fakultativa avdragsrätt mycket hänsynsfullt och gjort sitt allra bästa. Jag tror också, att de olika partierna även i fortsättningen komma att förfara på samma sätt, om vårt förslag blir riksdagens beslut.

Efter härmed slutad överläggning gav herr talmannen propositioner på 1:o bifall till utskottets hemställan, 2:o bifall till det yrkande, som under överläggningen framställt av herr Olsson i Kullenbergstorp, samt 3:o bifall till det av herr Karlsson i Vätö gjorda yrkandet; och fann herr talmannen den förstnämnda propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes emellertid av herr Jonsson i Hökhult, i anledning varav och sedan kontraposition antagits den under 2:o angivna propositionen, nu uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller bevillningsutskottets hemställan i utskottets förevarande utlåtande nr 19, röstar

*Ang. förordning om särskilda avdrag vid 1919 års bevillningstaxering.
(Forts.)*

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit det av herr Olsson i Kullenbergstorp under överläggningen framställda yrkandet.

Voteringen utvisade 85 ja mot 59 nej, vadan kammaren bifallit utskottets hemställan.

§ 18.

Föredrogs jordbruksutskottets utlåtande, nr 25, i anledning av väckt motion angående revision i visst syfte av gällande författningar rörande häradsallmänningar och andra genom kronans försorg tillkomna allmänningsskogar; och blev utskottets däri gjorda hemställan av kammaren bifallen.

§ 19.

Vid föredragning härpå av jordbruksutskottets utlåtande, nr 26, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående införande av statorparsystem å större egendomar begärdes ordet av

Ang. införande av statorparsystem å större egendomar.

Herr Olsson i Kullenbergstorp som yttrade: Herr talman! Det nu föreliggande ärendet avhandlar en del av en motion, som vi lantbrukare inom bondeförbundet och jordbrukarnes riksförbund ha väckt. Detta ärende är, såsom man brukar säga, blott en hörna av det stora problemet. Denna del har mycket förekommande behandlats av jordbruksutskottet, som har erkänt att detta är en mycket viktig fråga. Näst efter frågan, huruvida någon över huvud skall kunna idka jordbruk i vårt land är den frågan den viktigaste hur man skall skaffa arbetare till detta jordbruk och skaffa dem deras utkomst genom yrket.

Utskottet har gjort sig skyldigt till en liten misskrivning då det säger, att jordkommissionen utsågs kort innan denna riksdags början. Det är icke fallet, i alla händelser blev tillsättningen icke officiell förrän den 10 januari, alltså samma dag som riksdagen samlades. När emellertid utskottet icke sedermera byggt på denna felaktiga uppgift, skall jag icke bry mig om att vidare polemisera mot densamma.

Emellertid förhåller det sig så, att en ledamot av denna kommission är utsedd såsom representant speciellt för lantarbetarna, och när kommissionen första gången sammanträdde, hade han icke rik-

Ang. in-
förande av
statorpar-
system å större
egendomar.
(Forts.)

tigt klart för sig, hur långt frågan kunde tagas upp på basis av justitieministerns anförande till statsrådsprotokollet. Vi voro dock alla i kommissionen eniga om, att skulle vi börja taga upp frågan i någon måtto, så var det nog nödvändigt att taga upp den i sin helhet. Vi stodo alltså på ungefär samma ståndpunkt som jag antager att jordbruksutskottet här har avsett. Det betänkligaste i hela denna sak är att det är så många och stora uppgifter jordkommissionen har fått sig ålagda, att jag tycker det förefaller svårt, att den skulle kunna bemästra dem alla, kunna hålla dem ihop och arbeta ut sina förslag inom rimlig tid. Tiden åker fort i våra dagar, man behöver skynda sig för att icke tiden rent av skall springa förbi, synnerligast i dessa praktiska frågor; och det är en stor fara däri, att folket rent av kan förlora tålamodet, så långsamt som kommissionernas arbete många gånger går. Det finnes kommissioner som ha haft blott en ganska begränsad speciell fråga att syssla med och som ändå suttit i 6 å 7 år. Det är naturligtvis utomordentligt svårt för en kommission, som fått så många frågor som jordkommissionen, att kunna föra fram förslag inom rimlig tid. Detta är, som sagt den enda betänkligheten jag hyser, eljest är jag alldeles ense med utskottet att hur det än går vi nog bli tvungna att inom jordkommissionen taga upp frågan rörande lantarbetarna och deras ställning uti sin helhet.

Det är således med sann tillfredsställelse jag finner, att jordbruksutskottet i detta fall tyckes dela samma mening. Utskottet har visserligen icke bestämt uttalat sig härom, men det har åtminstone icke reserverat sig mot denna uppfattning. Vid sådant förhållande kan jag ju icke ha minsta skäl att ononera mig mot jordbruksutskottet utan förklarar mig synnerligen tillfredsställd med den motivering, utskottet har använt, och har herr talman, icke något yrkande att framställa.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

§ 20.

Slutligen föredrogs jordbruksutskottets utlåtande, nr 27, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder till avhjälpande av genom kristiden föranledda svårigheter för jordbruket m. m.; och biföll kammaren utskottets i detta utlåtande gjorda hemställan.

§ 21.

Herr statsrådet Nilson avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 163, angående försäljning till staden Nyköping av viss del av kronoegendomen Östra Kungsladugården inom stadens område;
nr 156, med förslag till lag om ändrad lydelse av 7 kap. 3 § strafflagen;

nr 143, med förslag till lag om begränsning av tiden för idkande av handel och viss annan rörelse;
 nr 162, angående anslag för täckande av viss del av statens järnvägars driftförlust under år 1918;
 nr 164, angående omorganisation av kammarkollegium m. m.;
 nr 165, angående anslag till upprätthållande av verksamheten vid statens provningsanstalt m. m.; och
 nr 166, med förslag till förordning om rätt för kommun att upptaga särskild avgift vid vissa offentliga nöjeställningar.

Dessa propositioner bordlades.

§ 22.

Herr von Sneidern avlämnade en motion, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 121, med förslag till lag om ändrad lydelse i vissa delar av förordningen om landsting den 21 mars 1862.

Denna motion, som erhöll ordningsnumret 342, blev på begäran bordlagd.

§ 23.

Upplästes en till kammaren inkommen skrivelse jämte ett därvid fogat läkarbetyg, så lydande:

Till riksdagens andra kammare.

Undertecknad får härmed på grund av sjukdom vördsamt avsäga mig uppdraget att vara ledamot av andra kammaren för Örebro läns södra valkrets.

Gällersta den 1 mars 1919.

Gustav Adolf Eklund.

Att ledamoten av riksdagens andra kammare, herr Gustaf Adolf Eklund, Gällersta, är på grund av sjukdom (Paraplegia spinalis) oförmögen att deltaga i arbetet under återstående tiden av innevarande riksdag, intygas på heder och samvete.

Örebro den 5 mars 1919.

Olof Mossberg,
 överläkare.

Kammaren beslöt, med godkännande av den gjorda avsägelsen, att om den härigenom inom kammaren uppkomna ledigheten jämlikt § 28 riksdagsordningen hos Konungen göra anmälan; och blev ett i sådant avseende på förhand uppsatt skrivelseförslag, som nu upplästes, av kammaren godkänt.

Andra kammarens protokoll 1919. Nr 22.

§ 24.

Anmäldes och godkändes följande förslag till riksdagens skrivelser till Konungen, nämligen

från statsutskottet:

nr 38, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förhöjd avlöning åt t. f. verkmästarna vid Åkers krutbruk C. A. Malmsten och J. E. Eriksson;

nr 39, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillstånd för krigsarkivarien Severin Bergh att för rätt att åtnjuta åldersstillägg tillgodoräkna sig viss tjänstgöring;

nr 40, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillstånd för vaktmästaren vid artilleristaben Johan Richard P:son Ljung att för rätt att åtnjuta ålderstillägg tillgodoräkna sig viss tjänstgöring;

nr 41, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående personligt ålderstillägg åt t. f. tjänstemannen i andra lönegraden i marinförvaltningen Reinhold Casper Theodor Näsman;

nr 42, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående täckande av merkostnader för elektrisk installation i sjökrigsskolan m. m.;

nr 43, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående beredande av ökade medel för tandpolikliniken vid flottans station i Stockholm; och

nr 44, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillstånd för musikfanjunkarna, musikdirektörerna Ernst Emanuel N:son Willners och Gustaf Emil Hessler att med bibehållande av viss befattning åtnjuta tillfällig löneförbättring;

från bevillningsutskottet:

nr 48, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående viss nedsättning av sockerskatten; samt

från första lagutskottet:

nr 49, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t rörande vissa ändringar i lagen angående tillsättning av prästerliga tjänster; och

nr 50, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med särskild bestämmelse att tills vidare gälla i fråga om skydd för vissa främmande patent.

§ 25.

Till bordläggning anmäldes:

konstitutionsutskottets utlåtande, nr 10, i anledning av väckta motioner angående ändring av § 56 i förordningen om landsting, 5 § i förordningen angående grunderna och sättet för markegångs-

prisens bestämmande och § 12 i lagen angående dövtstumundervisningen;

statsutskottets utlåtanden och memorial:

nr 12 A, angående regleringen av utgifterna för kapitalökning för år 1920 i avseende å post- och telegrafverken samt statens järnvägar och vattenfallsverk;

nr 12 B, angående regleringen av utgifterna för kapitalökning å tilläggsstat till riksstaten för år 1919 i avseende å post- och telegrafverken samt statens järnvägar och vattenfallsverk;

nr 30, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut angående anvisande av anslag å tilläggsstat för år 1919 under fjärde huvudtiteln för bestridande av kostnader, som kunna bliva en följd av uppskjutande tills vidare av de för närvarande pågående arbetena å uppförande av kasernetablissemang för Södra skånska infanteriregementet; och

nr 31, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut angående beredande av medel för färdigställande av torpeder till jagarna Wrangel och Wachtmeister;

bankoutskottets memorial:

nr 17, angående avskrivning av osäkra fordringar vid riksbankens huvudkontor och avdelningskontoret i Luleå; och

nr 21, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande bankoutskottets utlåtande nr 14 i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse, dels ock i ämnet väckta motioner;

första lagutskottets utlåtanden:

nr 10, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om rätt till litterära och musikaliska verk, lag om rätt till verk av bildande konst samt lag om rätt till fotografiska bilder ävensom i ärendet väckta motioner; och

nr 11, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändringar i och tillägg till lagen den 10 juli 1899 om skydd för vissa mönster och modeller ävensom i ämnet väckta motioner; samt

andra lagutskottets utlåtande, nr 13, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om anställande av distriktsbarnmorskor m. m., dels ock i anledning därav väckta motioner.

§ 26.

Justerades protokollsutdrag.

§ 27.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Andersson</i> i Knäppinge	under 10 dagar	fr. o. m. den 10 mars,	
» <i>Röing</i>	» 2	»	» 11 »
» <i>Lundström</i>	» 12	»	» 10 »
» <i>Borggren</i>	» 11	»	» 12 »
» <i>Björklund</i>	» 11	»	» 14 »
» <i>Hedlund</i> i Östersund	» 6	»	» 10 »
» <i>Björck</i>	» 10	»	» 10 »
» <i>Sävström</i>	» 10	»	» 10 »
» <i>Rune</i>	» 2	»	» 9 »
» <i>Hamrin</i>	» 2	»	» 9 »
» <i>Nilsson</i> i Kristianstad	» 10	»	» 12 »
» <i>Lidström</i>	» 10	»	» 11 »
» <i>Edberg</i>	» 14	»	» 17 » och
» <i>Kant</i>	» 6	»	» 10 »

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 1.57 e. m.

In fidem
Per Cronvall